

Laskelmia Vihreiden vaihtoehtobudjetin reformien vaikutuksista

Sisällys

1. Laskelmassa huomioidut reformit.....	1
1.1 Talousarvioesitys.....	1
1.2. Vihreiden vaihtoehtobudjetti.....	3
2. Laskentamenetelmät ja oletukset.....	5
2.1 Tuloverotus ja sosiaaliturva.....	7
2.2 Välilliset verot.....	7
2.3 Esimerkkilaskelmien oletukset.....	11
3. Staattiset kustannusvaikutukset.....	14
4. Staattiset tulonjakovaikutukset.....	16
5. Staattiset vaikutukset eri väestöryhmiin.....	19
6. Esimerkkilaskelmia.....	24
6.1 Esimerkkilaskelmia tuloverotukseen tehtävien muutosten vaikutuksesta.....	24
6.2 Esimerkkilaskelmia vaikutuksista käytettävissä oleviin tuloihin.....	28
6.3 Esimerkkilaskelmia työnteon kannustimista.....	30
7. Tulonsiirtoreformien työllisyysvaikutukset.....	35
Lähteet.....	37
Liite 1: Hallituksen esitykset.....	38
Liite 2: Tulokymmenysten alarajat.....	39

1. Laskelmassa huomioidut reformit

Käytettävissä oleviin aineistoihin ja menetelmiin liittyvien rajoitteiden vuoksi tarkastelun ulkopuolelle jää muutoksia, jotka vaikuttaisivat suoraan tai epäsuorasti kotitalouksien taloudelliseen asemaan. Laskelmat koskevatkin vain alla lueteltuja reformikokonaisuuksia, eivätkä ne siten kuvaa esimerkiksi koko talousarvioesityksen tai eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetin vaikutuksia.

1.1 Talousarvioesitys

Reformit kuvaavat muutosta suhteessa pysyvän lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen vuonna 2024. Vero- ja etuusperusteiden muutoksia koskevat hallituksen esitykset on lueteltu tarkemmin liitteessä 1.

Sosiaaliturva:

- Indeksisidonnaisten etuuksien jäädytys (pl. mm. kansaneläkkeet ja toimeentulotuki)
- Työttömyysturva
  - Ansiosidonnaisen työttömyysturvan tason porrastaminen keston mukaan (0-8 vk = 100 %, 8-34 vk = 80 %, yli 34 vk = 75 %)
  - Suojaosien poistuminen
  - Lapsikorotusten poistuminen
  - Lomakorvausten jaksotus
  - Omavastuupäivien kasvattaminen
  - Työssäoloehdon pidentäminen
- Yleinen asumistuki
  - Kuntaryhmän 1 yhdistäminen kuntaryhmään 2
  - Korvausasteen alentaminen
  - Ansiotulovähennyksen poistuminen
  - Omavastuun kaavan muutokset
  - Asumistuen poistuminen omistusasujilta
- Toimeentulotuki
  - Enimmäisasumismenojen rajausta (huomioitu vain esimerkkilaskelmissa)
- Opintotuen huoltajakorotuksen sekä opintolainan valtiontakausten muutokset
- Lapsilisän muutokset

Tuloverotus:

- Tuloverotuksen indeksitarkistus (ml. ns. työttömyysvakuutusmaksukompensaatio)
- Valtion tuloveroasteikon ylimmän portaan tuloajan korotus ja 2 prosenttiyksikön määräaikaisen korotuksen jatkaminen
- Työtulovähennyksen korotus

- Työtulovähennyksen ikäsidonnaiset muutokset
- Työntekijän työttömyysvakuutusmaksun osittainen alennus (-0,25 %-yksikköä)
- Työmatkakulujen omavastuun korotus
- Kotitalousvähennyksen korotus

Välilliset verot:

- Jakeluelvoitteen muutokset
- Liikennepolttoaineiden valmisteverojen muutokset
- Alkoholiveron muutokset

Välillisiin veroihin kohdistuvat muutokset on huomioitu vuonna 2024 voimaan tulevien muutosten osalta.

1.2. Vihreiden vaihtoehtobudjetti

Reformit kuvaavat muutosta suhteessa vuoden 2024 talousarvioesitykseen.

Sosiaaliturva:

- Perutaan indeksisidonnaisten etuuksien jäädytykset (ml. opintoraha)
- Perutaan kaikki yleiseen asumistukeen tehtävät leikkaukset
- Työttömyysturvan muutokset
  - Perutaan talousarvioesityksen mukainen työssäoloehdon pidentäminen ja porrastetaan työttömyysturvan enimmäiskesto työhistorian mukaan¹
  - Perutaan suojaosien ja lapsikorotusten poistaminen
- Perutaan toimeentulotuen enimmäisasumismenojen rajausta (huomioitu vain esimerkilaskelmissa)
- Perutaan lapsilisän muutokset
- Korotetaan opintorahojen perusmääriä 18 prosentilla talousarvioesityksen mukaiseen tilanteeseen verrattuna (euromääräinen tasokorotus lisätään indeksitarkistettuun opintorahan määrään).

Tuloverotus:

- Työtulovähennyksen lapsikorotusten (50 €/lapsi) käyttöönotto jo vuonna 2024
- Nuorille ja pitkäaikaistyöttömille suunnattu työtulovähennyksen korotus²
- Eläketulon lisävero 0,52 %-yksikköä yli 13 500 euroa vuodessa eläketuloa saaville
- Valtion tuloveroasteikon ylimmän portaan tuloraja säilytetään vuoden 2023 tasolla indeksitarkistettuna
- Kotitalousvähennyksen korotusten peruminen
- Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus [vuoden 2017 yritysverotyöryhmän mallin](#) mukaiseksi³
- Työttömyysturvan leikkausten perumisten vuoksi tapahtuvan työttömyysvakuutusmaksun nousu kompensoidaan vastaavalla veronkevennyksellä ansiotuloverotukseen⁴.

¹ Alle 5 kk = 0 pv, 5-9 kk = 100 pv, 10-14 kk = 200 pv, 14-19 kk = 300 pv, vähintään 20 kk = 400 pv

² 15-19 vuotiailla enimmäismäärän korotus on 600 euroa, 20-22 vuotiailla 400 euroa ja 23-25 vuotiailla 600 euroa. Pitkäaikaistyöttömälle korotus on 600 euroa. Korotusta ei voi saada sekä iän että pitkäaikaistyöttömyyden perusteella.

³ Nettovarallisuudelle laskettava tuottoraja lasketaan 4 prosenttiin ja tuottorajan alapuolelle jäävät osingot ovat 40 % veronalaista pääomatuloa. Samalla euromääräinen 150 000 euron raja poistetaan. Nettovarallisuudelle laskettavan tuottorajan ylittävää osinkotuloa verotetaan edelleen 75 % ansiotulona.

⁴ Työttömyysvakuutusmaksu nousisi muussa tapauksessa päätösperäisesti etuusmenon noustessa siltä osin kuin se kohdistuisi työllisyysrahaston rahoitusosuuteen. Kyseessä on tekninen ratkaisu, joka mahdollistaa sen, että lopputulos on veroperusteiden vaikutuksen osalta neutraali käytettävissä oleviin tuloihin ja julkiseen talouteen.

Työttömyysvakuutusmaksun nousun kompensoiva veronkevennystä ei ole parametrisoitu, vaan yksinkertaisesti työttömyysvakuutusmaksu on pidetty mallissa ennallaan talousarvioesityksen mukaista tilannetta vastaavana. Vihreiden työttömyysturvaetuuksiin kohdistuvien muutosten vaikutus julkiseen talouteen näkyy mallissa siten käytettävissä olevien tulojen muutoksen kautta nettomääräisten etuusmenojen muutoksena.

Välilliset verot:

- Sokeriveron käyttöönotto⁵
- Perutaan oluen verotuksen keventäminen
- Korjauspalveluiden arvonlisävero lasketaan 14 prosenttiin⁶
- Perutaan jakeluvaihteen muutokset
- Perutaan liikennepolttoaineiden valmisteverojen muutokset
- Kotimaan henkilökuljetusten arvonlisävero lasketaan nolnaan (ei koske takseja eikä lentoliikennettä)

---

⁵ Laskelmassa makeisveron palautus veronmäärällä 0,77 euroa per kilo.

⁶ Laskelma sisältää lähtökohtaisesti seuraavat Kansantalouden tilinpidon mukaiset kotitalouksien kulutusmenojen kulutusluokat: 03.1.4 Vaatteiden pesu, korjaus ja vuokraus, 03.2.2 Jalkineiden korjaus ja vuokraus, 05.1.3 Huonekalujen, kalusteiden ja lattianpäällysteiden korjaus, 05.2.0.4 Kodintekstiilien korjaus ja 12.3.1.3 Korujen, kellojen ja rannekellojen korjaus

2. Laskentamenetelmät ja oletukset

Laskelmassa tarkastellaan edellä mainittujen Vihreiden vaihtoehtobudjettiin sisältyvien reformien vaikutusta verrattuna sekä ns. pysyvän lainsäädännön (PLS) että vuoden 2024 talousarvioesityksen (TAE) mukaiseen tilanteeseen. Lisäksi muistiossa on raportoitu vertailtavuuden vuoksi myös vuoden 2024 talousarvioesityksen sisältämien reformien vaikutus suhteessa pysyvän lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen. Tarkastelu rajoittuu vain mikrosimulointimalleilla arvioitavissa oleviin politiikkamuutoksiin (tuloverotus, sosiaaliturva, varhaiskasvatusmaksut ja tietyt välilliset verot). Tarkastelun kohteena ovat mikrosimulointimenetelmillä arvioitavissa olevat vaikutukset käytettävissä oleviin tuloihin ja julkiseen talouteen (kustannukset), työllisyyteen, tulojakoon, eri väestöryhmiin ja esimerkkiperheiden taloudelliseen asemaan. Muistiossa ei oteta kantaa reformeihin mahdollisesti liittyviin juridisiin rajoitteisiin eikä muihin kuin taloudellisiin vaikutuksiin.

Pysyvä lainsäädäntö

Pysyvän lainsäädännön mukainen tilanne kuvaa lainsäädännön osalta muuttumatonta tilannetta. Toisin sanoen pysyvän lainsäädännön mukaisessa tilanteessa ei toteutettaisi 1. luvussa mainittuja muutoksia. Tämä ei kuitenkaan tarkoita täysin muuttumatonta tilannetta vero- ja etuusperusteissa suhteessa kuluvaan vuoteen. Pysyvän lainsäädännön mukaisessa tilanteessa esimerkiksi lain mukaisesti indeksidonnaiset etuudet muuttuvat indeksin kehitystä vastaavasti. Lisäksi mahdolliset määräaikaisesti voimassa olevat lakimuutokset poistuvat automaattisesti, ellei päätösperäisesti toisin säädetä. Toisaalta esimerkiksi tuloverotuksen indeksitarkastukset eivät ole pysyvän lainsäädännön mukaisia muutoksia vaan päätösperäisiä lainsäädäntömuutoksia. Sosiaalivakuutusmaksujen muutoksia ei lähtökohtaisesti tulkita laskelmassa poikkeamaksi pysyvän lainsäädännön mukaisesta kehityksestä. Poikkeuksena tästä on työttömyysvakuutusmaksun muutos, josta osa on tulkittu hallituksen päätösperäiseksi muutokseksi (ks. luku 2.1). Talousarvioesityksen ja pysyvän lainsäädännön mukaisen tilanteen ero kuvaa siten ns. aktiivisen talouspolitiikan vaikutusta.

Kaikki laskelmat kuvaavat vuositason vaikutuksia eli jokainen (ei-määräaikainen) muutos on voimassa koko kalenterivuoden 2024, vaikka todellisuudessa lakimuutos tulisi voimaan kesken vuotta. Määräaikaiset osan vuodesta voimassa olevat muutokset huomioidaan voimassaolokuukausien suhteellisen osuuden mukaisesti (voimassaolokuukaudet/12).

Tulokäsitteet ja -fraktiilit

Käytettävissä olevien tulojen tulokäsitteenä käytetään SISU-mikrosimulointimallin mukaista käytettävissä olevien rahatulujen käsitettä, joka huomioi mm. kirkollisverot ja myyntivoitot, mutta ei opintolainoja eikä laskennallista asuntotuloa. Tämän lisäksi kotitalouden varhaiskasvatusmaksut vähennetään aina edellä mainituista rahatuloista. Välillisiin veroihin kohdistuvien päätösperäisten muutosten osalta kotitalouden käytettävissä olevista tuloista vähennetään välillisten verojen muutos suhteessa verrattavaan tilaan. Tulofraktiileja muodostettaessa käytetään kuitenkin aina ensin mainittua tulokäsitettä ilman varhaiskasvatusmaksujen ja välillisten verojen huomioimista. Kulutustutkimuksen (välillinen verotus) osalta tulofraktiilien muodostamisessa käytetty käytettävissä olevien rahatulujen määritelmä poikkeaa SISU-mallista hieman, jolla ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta tuloksiin.

Tulofraktiilit on kiinnitetty kuvioissa ja taulukoissa aina pysyvän lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen. Fraktiilit on laskettu kotitalouden ekvivalenttien käytettävissä olevien mukaan siten, että jokaisessa tuloviidenneksessä tai -kymmenyksessä on yhtä monta henkilöä (ns. henkilöpainotus). Ekvivalenttien tulojen muodostamisessa on käytetty ns. OECD:n modifioitua ekvivalenssiskaalaa⁷.

Skaalattua tulokäsitettä käytetään myös pienituloisuusasteita ja Gini-kerrointa laskettaessa. Muilta osin taulukoissa ja kuvioissa esitetyt tiedot on laskettu todellisista (skaalaamattomista) tuloista. Ekvivalenssiskaalausta

⁷ Ks. ekvivalenttien tulojen muodostamisesta ja ekvivalenssiskaalasta liite 2.

ei ole näiltä osin tehty tulosten helpomman tulkittavuuden vuoksi, mutta toisaalta tämä heikentää jossain määrin eri väestöryhmien vertailtavuutta. Väestöryhmittäisissä tuloksissa suhteellinen muutos (%) tarkoittaa ryhmäkeskiarvon suhteellista muutosta (sama kuin ryhmän tulosumman suhteellinen muutos) ja keskimääräinen euromääräinen muutos (€/henkilö tai kotitalous) ryhmäkeskiarvon absoluuttista muutosta (sama kuin tulojen absoluuttisten erotusten keskiarvo).

Muita huomioita

Henkilötason laskelmissa (sukupuolivaikutukset) kotitalouskohtaiset erät (toimeentulotuki, lapsilisät, yleinen asumistuki ja varhaiskasvatusmaksut) on jaettu henkilötasolle tasan kotitalouden täysi-ikäisten jäsenten kesken.

Huomionarvoista on, että välillistä verotusta koskevat muutokset lasketaan eri otospopulaatiolle kuin SISU-mikrosimulointimallilla laskettavat tulonsiirtojärjestelmään ja varhaiskasvatusmaksuihin tehtävät muutokset⁸. Näin ollen kaikkia lainsäädäntömuutosten johdosta tapahtuvia tulojen muutoksia ei havaita samoille henkilöille/kotitalouksille, joka aiheuttaa osaltaan epävarmuutta tulojakoa ja eri väestöryhmien tulojen muutosta kuvaaviin laskelmiin. Erityisesti välillistä verotusta koskeviin tuloksiin onkin suhtauduttava vain suuntaa antavina. Aineistojen rajoituksista johtuen välillistä verotusta ei huomioida voittajien ja häviäjien lukumääriä kuvaavissa laskelmissa, maakunnittaisessa tarkastelussa eikä pienituloisuusindikaattoreissa. Välillistä verotusta ei huomioida myöskään sukupuolivaikutuksissa⁹.

Eri aineistoissa myös luokitusten määritelmät eroavat toisistaan. Tämä koskee pienemmässä määrin kotitalouden elinvaihetta, mutta suurempia eroja on sosioekonomista asemaa kuvaavissa luokituksissa. SISU-mikrosimulointimallilla tehtävien tuloverotusta, sosiaaliturvaa ja varhaiskasvatusmaksuja koskevissa laskelmissa käytetään väestötilastojen mukaista rekisteripohjaista luokitusta. Sen sijaan Kulutustutkimuksen (välilliset verot) sosioekonominen asema perustuu pääosin haastattelutietoihin. Tämän vuoksi erityisesti sosioekonomisen aseman mukaan luokiteltuihin tuloksiin tulee suhtautua vain karkeina arvioina silloin, jos reformeja on laskettu useampaa eri aineistoa hyödyntäen (reformit sisältävät yhdistelmiä tulonsiirroista ja välillistä veroista). Tällöin myös sosioekonomisen aseman luokitus esitetään vain pääluokkatasolla.

Kotitalouden sosioekonomisen aseman mukaiseen tarkasteluun liittyy ominaisuuksia, jotka on otettava huomioon tuloksia tulkittaessa. Luokitus on kotitaloustasoinen ja muodostettu väestötilastoissa kotitalouden viitehenkilön pääasiallisen toiminnan mukaan. Luokkia ei pidä siten tulkita esimerkiksi etuudensaajaryhmiksi. Kotitaloustason tarkastelussa tulot voivat koostua paitsi viitehenkilön pääasiallisesta tulonlähteestä, myös muiden henkilöiden tuloista. Ryhmän sisällä voi olla myös suuria vaihteluita keskimääräiseen muutokseen verrattuna perhekoosta ja -rakenteesta sekä esimerkiksi viitehenkilön työttömyys- ja opiskelukuukausien lukumäärästä ja vuosituloihin pohjaavasta tarkastelusta johtuen. Tyypillisesti sosioekonominen asema havainnollistaa kuitenkin eri väestöryhmien välisten erojen mittaluokkaa oikein.

Muistiossa käytetään selkeyden ja yhtenäisyyden vuoksi *kotitalous*-termiä myös SISU-mikrosimulointimallilla laskettujen vaikutusten osalta, vaikka tässä yhteydessä sillä tarkoitetaan tarkasti ottaen rekisteripohjaisesti muodostettua *asuntokuntaa*¹⁰.

⁸ Mikrosimuloinnin rekisteriaineisto ei sisällä tietoa kotitalouksien kulutuksesta välillisten verojen laskemiseksi.

⁹ Välilliset verot lasketaan Tilastokeskuksen Kulutustutkimuksen avulla, joka on kotitaloustasoinen aineisto eikä sisällä suoraan tietoa kulutuksen jakautumisesta kotitalouden sisällä. Lisäksi suuri osa kotitalouksien kulutusmenoista on perheenjäsenten yhteistä kulutusta. Sukupuolivaikutusten arviointi olisikin välillisten verojen osalta mahdollista luotettavasti vain yhden hengen kotitalouksille.

¹⁰ Ks. käsitteistä tarkemmin: <http://www.stat.fi/meta/kas/kotitalous.html>

2.1 Tuloverotus ja sosiaaliturva

Muistion luvuissa 3-6 sosiaaliturvaan ja henkilöverotukseen kohdistuvien muutosten vaikutukset on arvioitu staattisella mikrosimulointimallilla¹¹. Staattisessa mallissa ei oteta huomioon käyttäytymisvaikutuksia tai aikaulottuvuutta. Menetelmä huomioi siten vain reformien välittömät vaikutukset eikä esimerkiksi tulonsiirtojärjestelmään tehtävien muutosten vaikutusta työllisyyteen, palkkoihin ja talouskasvuun. Poikkileikkausaineistoon perustuva analyysi ei myöskään huomioi elinkaaren aikana tapahtuvia muutoksia tuloissa. Muistion luvussa 6.3 on kuvattu esimerkkitapausten avulla tulonsiirtoreformien vaikutuksia työnteon kannustimiin. Lisäksi luvussa 7 esitetään myös karkea arvio sosiaaliturvaan ja henkilöverotukseen kohdistuvien muutosten vaikutuksesta työllisyyteen ja edelleen tämän vaikutuksesta tuloeroihin. Mikrotason arvio ei kuitenkaan huomioi edellä mainittuja ns. yleisen tasapainon vaikutuksia.

<u>Käytettävä malli:</u>	SISU-mikrosimulointimalli (malliversio 23.10)
<u>Käytettävä aineisto:</u>	>800 000 henkilön rekisteriaineisto
<u>Aineistovuosi:</u>	2021 (ajantasaistettu ¹² VM:n syksyn ennusteella v. 2024 tasoon, versio 2021.00)
<u>Lainsäädäntövuosi:</u>	2024

Alla on lueteltu tärkeimpiä sosiaaliturvan ja tuloverotuksen mallintamiseen liittyviä erityispiirteitä.

Indeksiennusteet

Laskennassa käytettyjen indeksien (mm. ansiotasoindeksi ja kansaneläkeindeksi), sosiaalivakuutusmaksujen sekä muiden tarvittavien ennusteiden lähteenä on käytetty valtiovarainministeriön syksyn ennustetta.

Työttömyysvakuutusmaksu

Työttömyysvakuutusmaksun aleneminen vuodelle 2024 on osittain seurausta hallituksen esittämistä muutoksista työttömyysturvaan. Tässä muistiossa arvioitujen työttömyysturva-reformien suora vaikutus työllisyysrahaston menoihin on sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun arvion mukaan karkeasti noin 500 miljoonaa euroa. Summassa on huomioitu myös peruspäivärahan rahoitusosuuden lasku, mutta ei työeläkkeiden rahoitusta (nk. ETK-maksu). Vakuutusmaksujen pohjana oleva palkkasumma on noin 100 miljardia euroa, jolloin tästä syystä työttömyysvakuutusmaksun oletetaan talousarvioesityksessä alenevan päätösperäisesti 0,5 prosenttiyksikköä suhteessa pysyvään lainsäädäntöön (ilman työttömyysturvan leikkauksia), josta puolet eli 0,25 prosenttiyksikköä kohdistuu vakuutetuille.

Kotitalousvähennys

Kotitalousvähennyksen korottamisen vaikutukset verotuottoihin perustuvat staattiseen mikrosimulointimalliin. Arvio perustuu lähtökohtaisesti vuoden 2021 verotuksessa ilmoitettuihin kustannuksiin. Esitetyt muutokset verotuottoihin eivät siis ota huomioon mahdollisia käyttäytymisvaikutuksia. Vähennyskelpoisen osuuden korottaminen tekee palveluiden hankkimisesta aiempaa edullisempaa, joten niiden kysyntä todennäköisesti lisääntyisi. Samoin enimmäismäärän korottaminen mahdollistaisi aiempaa suurempien ostojen tekemisen. Lopullinen vaikutus verotuottoihin riippuu siitä, kuinka paljon kotitalousvähennyksen hyödyntäminen lisääntyisi reformien myötä. Laskelmissa ei ole myöskään huomioitu reformin mahdollista vaikutusta työllisyyteen tai harmaaseen talouteen.

¹¹ Ks. mallin tarkempi kuvaus Tilastokeskuksen sivuilta: <http://www.stat.fi/tup/mikrosimulointi/ominaisuudet.html>

¹² Ajantasaistaminen on menetelmä, jolla nykyhetkeä vanhempaa aineistoa päivitetään vastaamaan paremmin nykyhetkeä tai ennustetaan tietoja tuleville vuosille. Ajantasaistusmenetelmässä pyritään huomioimaan muutokset mm. tulokehityksessä, lainsäädännössä ja väestörakenteessa (ks. esim. [Immervoll, Lindström, Mustonen, Riihelä & Viitamäki \(2005\)](#)). SISU-mallin ajantasaistusprosessi on kuvattu tarkemmin mallin käyttäjän oppaassa ja sen liitteissä: www.stat.fi/static/media/uploads/tup/mikrosimulointi/sisu_kasikirja_2016.pdf

Osingot

SISU-mallin ajantasaistetuissa pohja-aineistossa ilmenneiden virheiden vuoksi laskennassa on käytetty osinkotulojen osalta vuoden 2021 tietoja. Käytettävän aineiston takia voidaan olettaa, että malli aliarvioi Vihreiden osinkoveromuutoksen staattisen vaikutuksen verokertymään. Koska aineistoihin ja malleihin liittyy edelleen tätä kirjoittaessa tiettyjä epäselvyyksiä, on kustannusarvioonkin suhtauduttava varauksella. Joka tapauksessa tässä muistiossa esitettyä noin 260 miljoonan euron staattista arviota verotulojen lisäyksestä voidaan pitää vähimmäistasona.

Korotettu työtulovähennys pitkäaikaistyöttömille

Vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitetään työtulovähennyksen korottamista 600 eurolla, mikäli henkilö on ollut pitkäaikaisesti työttömänä. Väestöpohjaisessa laskelmassa reformi toteutetaan korottamalla työtulovähennystä sellaisten henkilöiden osalta, jotka ovat Tilastokeskuksen sosioekonomisen luokituksen mukaan pitkäaikaistyöttömiä eli ovat olleet vuoden aikana vähintään 6 kk työttöminä. Korotusta ei huomioida kuitenkaan esimerkkilaskelmissa (ks. luku 2.3).

Opintolainan valtioneuvosto ja toimeentulotuki

Käytettävissä olevissa tuloissa ei huomioida opintolainaa tai valtioneuvostoa. Lainatakaus huomioidaan kuitenkin lain mukaisesti perustoimeentulotuessa tulona riippumatta siitä, onko opiskelija hakenut lainaa tai takausta vai ei. Tämän seurauksena lainatakauksen korotus pienentää mallissa opiskelijoiden laskennallisia toimeentulotukimenoja ja siten käytettävissä olevaa tuloa. Malli kuitenkin yliarvioi huomattavasti vaikutuksen suuruutta. Muutos ei vaikuta käytännössä Vihreiden ja talousarvioesityksien vertailuun (koska molempiin sisältyy lainatakauksen korotus), mutta se vaikuttaa vertailussa pysyvän lainsäädännön mukaiseen tilanteeseen, jonka vuoksi nuorten ja opiskelijoiden käytettävissä olevien tulojen keskimääräinen muutos voi näyttäytyä tässä vertailuasetelmassa hieman liian suurena.

Omistusasujat yleisessä asumistuessa

Talousarvioesityksessä rajataan omistusasujat yleisen asumistuen ulkopuolelle. Aineisto ei suoraan sisällä omistusasujille maksettua asumistukea, mutta se sisältää tiedon, kuinka monta kuukautta omistusasujille on asumistukea maksettu. Pysyvässä lainsäädännössä on päätelty, että omistusasujien saama asumistuki vastaa omistusasunnosta maksettujen kuukausien osuutta kokonaisasumistuesta.

Ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehto sekä tason porrastus

Työssäoloehdon pidentämistä on arvioitu suuntaa antavasti siirtämällä alle 52 viikkoa kuluneen ja edellisen kahden vuoden aikana työskennelleet ansiopäivärahalla peruspäivärahalle. Porrastuksen vaikutusta on niin ikään arvioitu suuntaa antavasti painottamalla ansiopäivärahan päiviä ansiopäivärahan enimmäisaikatiektojen perusteella¹³.

Toimeentulotukeen ja yleiseen asumistukeen liittyvät epätarkkuudet

Mikrosimulointimalli yliarvioi perustoimeentulotukeen kohdistuvien muutosten vaikutuksia ja myös tuen kohdentumisessa on epätarkkuuksia todelliseen tilanteeseen verrattuna mm. tukeen liittyvän alikäytön takia. Vastaavia ongelmia liittyy myös muihin etuuksiin (esim. asumistuet ja takuueläke), jotka simuloidaan mallissa kaikille tukeen laskennallisesti oikeutetuille henkilöille tai kotitalouksille. Yleisen asumistuen osalta malli yliarvioi erityisesti ansiotulovähennyksen vaikutusta, koska malli ei sisällä kuukausi- tai etuusjaksotasoisia tulotietoja.

¹³ Esim. jos henkilölle maksettu 16 viikkoa eli noin 80 päivää, voidaan laskea kerroin $(100 \% * 40pv + 80 \% * 40pv) / 80pv = 90 \%$, joka toimii suuntaa antavasti. Tähän sisältyy epätarkkuutta mm. työssäoloehdon nollauksista, joita ei ole mallinnettu.

Lisäksi asumiskustannukset on aineistossa imputoitu suurelle osalle väestöstä ja niihin liittyy merkittävää epävarmuutta. Tämän vuoksi toimeentulotuen enimmäisasumismenojen rajausta ei ole voitu huomioida väestötason laskelmissa. Epätarkkuudet heijastuvat suoraan toimeentulotukeen ja asumistukiin tehtävissä muutoksissa, mutta myös epäsuorasti muiden etuusmuutosten kautta (esim. työttömyysturvan leikkaus kasvattaa asumistuki- ja toimeentulotukimenoja). Vaikka sekä asumistuki- että toimeentulotukimalli tyypillisesti yliarvioivat vaikutuksia, muodostuu vaikutus kuitenkin nettomääräisesti yleensä lähemmäksi ”todellista” (toimeentulotuki kompensoi asumistuen muutosta).

SISU-mikrosimulointimallia ei tyypillisesti käytetä ainakaan asumistukien ja toimeentulotuen osalta ensisijaisena vaihtoehtona, kun pyritään arvioimaan muutosten vaikutuksia etuusmenoon ja julkiseen talouteen. Näitä vaikutuksia on arvioitu talousarvioesityksen osalta kyseisissä hallituksen esityksissä, joissa muutoksia on arvioitu yksitellen. Näissä sosiaaliturvaa koskevilla kustannusarvioissa on tyypillisesti hyödynnetty suoraan Kelan etuusrekistereitä. Näihin laskelmiin liittyy epävarmuutta erityisesti silloin, kun etuuden piiriin tulee suoraan tai epäsuorasti reformien seurauksena uusia kotitalouksia. Yksittäisten etuusmuutosten demografisten ja tulonjaollisten vaikutusten sekä sosiaaliturva- ja veromuutosten yhteisvaikutusten arviointi kuitenkin edellyttää SISU-mallin käyttöä ja siihen liittyvät epätarkkuudet on hyväksyttävä tämän tyypisissä tarkasteluissa.

2.2 Välilliset verot

Välillisten kulutusverojen osalta kustannuslaskelmat ovat lähtökohtaisesti staattisia tai suoraan hallituksen esityksiin perustuessaan niissä esitettyjen arvioiden ja menetelmien mukaisia. Välillisiä veroja koskevat jakaumalaskelmat ovat myös staattisia, jos toisin ei ole mainittu. Staattisessa laskentakehikossa jakaumavaikutuksia arvioitaessa oletetaan, että välillisten verojen muutokset siirtyvät täysimääräisinä kuluttajahintoihin ja että hintamuutokset eivät vaikuta kotitalouksien kulutuskäyttäytymiseen¹⁴. Välillisten verojen muutosten vaikutuksia kotitalouksien ostovoimaan arvioidaan vähentämällä kotitalouden käytettävissä olevista tuloista välillisten verojen muutos. Siten veronkorotus heikentää kotitalouden ostovoimaa suhteessa verrattavaan tilaan¹⁵. Välillisten verojen muutosten vaikutusarviointi keskittyy vain ostovoiman muutokseen eikä esimerkiksi muita hyvinvointiin liittyviä ulottuvuuksia pyritä arvioimaan (esim. terveysvaikutukset).

Kustannuslaskelmat

Vihreiden kokonaisuuden sisältämien välillisten verojen muutosten kustannusvaikutukset perustuvat lähtökohtaisesti hallituksen esityksissä arvioituihin taloudellisiin vaikutuksiin, jos erikseen ei ole toisin mainittu.

¹⁴ Kotitalouksien kokonaiskulutusta ei myöskään kiinnitetä perusuran tai aineiston perusvuoden tasoon eikä kotitalouksilla ole siten budjettirajoitetta, jos välillisiä veroja nostetaan. Toisin sanoen puhtaasti staattisessa laskentakehikossa kotitalouksien oletetaan ostavan saman määrän tuotteita hyödykkeen veroasteesta riippumatta (esim. arvonlisäveropohja ei muutu).

¹⁵ Valtaosa välillisistä veroista on regressiivisiä, koska pienituloiset kuluttavat poikkileikkausnäkökulmasta tarkasteltuna suuremman osan tuloistaan kuin suurituloiset. Toisaalta regressiivisyyttä voidaan ajatella myös elinkaarinäkökulmasta, jolloin edellä mainitut tuloiluokkien väliset erot tasoittuvat. Olennaista onkin millä aikajänteellä tuloja ja kulutusta tutkitaan. Jos oletettaisiin yksinkertaisesti, että myös kaikki säästetyt tulot kulutetaan myöhemmin, jolloin välilliset verot kohdistuisivat myös myöhempään kulutukseen, niin välillisten verojen regressiivinen ominaisuus pitkälti poistuisi. Yhden vuoden poikkileikkausaineistoa käytettäessä valinta liittyy siihen, huomioidaanko säästämisasteiden erot kotitalouksien välillä. Elinkaarinäkökulmasta tarkasteltuna välillisten verojen muutos tulisi poikkileikkausaineistossa suhteuttaa kulutusmenoihin eikä käytettävissä oleviin tuloihin (ks. esim. [Vartia & Vartia 1979](#)). Välillisten verojen muutokset heijastuvat myös kertaluonteisesti kertyneen varallisuuden reaalisuuteen, jota ei myöskään oteta huomioon. Tässä muistiossa käytetty menetelmä välillisten verojen muutoksen suhteuttamisesta käytettävissä oleviin tuloihin on kuitenkin vallitseva laskentatapa myös hallituksen esityksiä arvioitaessa. Myös kaikki muistion muut laskelmat on tehty poikkileikkausnäkökulmasta, joka puoltaa kyseistä tarkastelutapaa.

Välillisten verojen kustannusvaikutukset kuvaavat vaikutusta koko verokertymään – ei pelkästään kotitalouksien kulutuksen osuutta.

Korjauspalveluiden arvonlisävero

Korjauspalveluiden arvonlisäverokannan alentamisen kustannusvaikutus on laskettu Kansantalouden tilinpidon vuoden 2022 kotitalouksien kulutusmenojen kautta. Laskelma sisältää lähtökohtaisesti seuraavat Kansantalouden tilinpidon mukaiset kotitalouksien kulutusmenojen kulutusluokat: 03.1.4 Vaatteiden pesu, korjaus ja vuokraus, 03.2.2 Jalkineiden korjaus ja vuokraus, 05.1.3 Huonekalujen, kalusteiden ja lattianpäällysteiden korjaus, 05.2.0.4 Kodintekstiilien korjaus ja 12.3.1.3 Korujen, kellojen ja rannekellojen korjaus.

Henkilökuljetusten arvonlisävero

Kotimaan henkilökuljetusten (pl. taksit ja lentoliikenne) arvonlisäverokannan alentamisen kustannuslaskelmassa on hyödynnetty valtiovarainministeriön arvioita siitä, kuinka paljon arvonlisäverotulot (pl. julkisen sektorin sisäiset siirrot) muuttuisivat staattisesti arvioiden, jos eri hyödykkeiden ja palveluiden arvonlisäverokantoja muutettaisiin yhdellä prosenttiyksiköllä. Taksien ja lentoliikenteen poisluettavaksi osuudeksi kotitalouksien henkilökuljetuksiin kohdistuvasta kulutuksesta on arvioitu 13 prosenttia hallituksen esityksen [HE 194/2022](#) ja Kansantalouden tilinpidon perusteella. Luvut on esitetty vuoden 2024 tasossa.

Sokerivero

Vihreiden vaihtoehtobudjettiin kuuluvaa sokeriveroa tai terveysperusteista haittaveroa ei ole tässä yhteydessä täsmennetty. Laskelma toteutetaan palauttamalla vuonna 2016 voimassa ollut makeisvero ja asettamalla veron määrä 0,77 euroon kilolta. Kulutustutkimuksen perusteella arvioitu vaikutus tuottaa tällöin tavoitellun 100 miljoonan euron verotuoton.

Jakaumavaikutukset

Välillisten verojen muutosten vaikutuksia eri tulokymmenysten ja väestöryhmien ostovoimaan on arvioitu tuoreimman vuoden 2016 Kulutustutkimuksen avulla. Kulutustutkimuksen tulo- ja kulutusmenotietoja ei ole SISU-mallista poiketen korotettu tarkasteluvuoden 2024 tasolle, jonka vuoksi kaikki välillisiä veroja koskevat kotitalouskohtaiset laskelmat ovat vuoden 2016 tasossa.

Välillisen verotuksen jakaumavaikutusten arvioimiseen liittyy useita epävarmuustekijöitä aineistoon ja menetelmään liittyvien rajoitteitten takia¹⁶. Välillistä verotusta koskeviin laskelmiin tulee suhtautua vain karkeina, suuntaa antavina arvioina.

Jakeluvaikeuden vaikutus pumppuhintoihin

Laskelmassa on käytetty valtiovarainministeriön hallitusohjelmaneuvoitteluihin tuotettuja arvioita jakeluvaikeuden muutosten vaikutuksesta arvonlisäverollisiin pumppuhintoihin (benssiini -16 c/l ja diesel -18 c/l keskimääräisten sekoitteiden energiasisältö huomioon otettuna).

¹⁶ Esimerkiksi valtaosa valmisteverojen veropohjista on arvioitu hyödykkeiden keskihintojen avulla. Todennäköisesti keskihinnat kuitenkin oikeasti vaihtelevat esimerkiksi tuloluokittain. Lisäksi tiettyjen hyödykeryhmien kulutusluvut ovat merkittävästi aliestimoituneet Kulutustutkimuksessa (erityisesti alkoholi) verrattuna esim. Kansantalouden tilinpidon mukaisiin kulutusmenoihin. Myös Kulutustutkimuksen pieni otoskoko asettaa rajoitteita arvioiden tekemiselle.

Sokerivero

Vihreiden vaihtoehtobudjettiin kuuluvan sokeriveron tai terveysperusteisen haittaveron jakaumavaikutukset lasketaan palauttamalla vuonna 2016 voimassa ollut makeisvero. Jakaumavaikutukset perustuvat näin ollen oletukseen, jonka mukaan makeisten kulutus vastaisi terveysperusteisen haittaveron piiriin tulevien hyödykkeiden kulutusta.

Indeksivaikutukset

Välillisten verojen muutokset vaikuttavat kuluttajahintoihin ja siten myös kansaneläkeindeksiin sidottuihin sosiaalietuuksiin sekä työeläkeindeksin kautta eläkkeisiin. Esimerkiksi arvonlisäverojen kiristäminen korottaisi kuluttajahintojen nousun myötä etuuksia ja eläkkeitä, joka kompensoi osittain ostovoiman heikentymistä niitä saavilla kotitalouksilla. Todellisuudessa indeksit seuraavat kuluttajahintojen nousua viiveellä, mutta tässä laskelmassa oletetaan hyödykkeiden hintojen nousun siirtyvän välittömästi ja täysimääräisesti indeksidonnaisten etuuksien tasoihin.

Välillisten verojen vaikutus kuluttajahintoihin on arvioitu arvonlisäverokantojen osalta Kulutustutkimuksen avulla hyödyntämällä hyödykkeiden budjettiosuuksia (keskimääräistä osuutta kulutuskorista) ja hyödykekohtaisia arvonlisäverokantoja (ks. [Riihelä 2010](#)). Staattisessa laskelmassa kuluttajahintojen muutos on yhtä suuri kuin kotitalouksien kulutuksen yhteenlasketun arvon muutos, jos oletetaan hyödykkeiden budjettiosuuksien vastaavan kuluttajahintaindeksin painoja. Valmisteverojen osalta käytetään myös tapauskohtaisesti avuksi yksittäisten hyödykkeiden aitoja painoja kuluttajahintaindeksissä.

Kuluttajahintojen muutoksen vaikutus sosiaalietuuksien tasoon, julkiseen talouteen ja tulojakaumaan on arvioitu SISU-mikrosimulointimallilla. Indeksivaikutukset on arvioitu erillisenä laskelmana eikä se siten huomioi yhteisvaikutuksia kansaneläkeindeksiin sidottuihin sosiaaliturvaetuuksiin (tai työeläkkeisiin) kohdistuvien reformien kanssa. Yhteisvaikutukset ovat kuitenkin vähäisiä kokonaisuuden kannalta.

Hallitusohjelman ja hallituksen esitysluonnoksen mukaan eräitä etuuksia ja rahamääriä, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin tai elinkustannusindeksiin, ei tarkistettaisi siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään tai elinkustannusindeksin muutosta vastaavasti vuosina 2024–2027. Tämän vuoksi talousarvioesityksen mukaisessa tilanteessa välillisten verojen vaikutus kuluttajahintoihin ei muuta jäädytyksen kohteena olevia etuusperusteita.

Kaikissa muistion taulukoissa ja kuvioissa kuluttajahintojen muutoksen vaikutus sosiaalietuuksien tasoon ja eläkkeisiin sisältyy välillisten verojen kokonaisuuteen. Välillisiin veroihin kohdistuvien muutosten indeksivaikutuksia ei huomioida 6. luvun esimerkkilaskelmissa.

2.3 Esimerkkilaskelmien oletukset

Luvun 6.1 esimerkkilaskelmat kuvaavat ansiotuloveroreformien vaikutusta verojen jälkeisiin nettotuloihin ja veroasteisiin tulolajeittain. Kyseisen luvun kuvioissa ja taulukoissa bruttotulotasot ovat kiinteitä (ansiotason muutosta ei huomioida) eikä sosiaaliturvaa ole huomioitu¹⁷. Lukujen 6.2 ja 6.3 laskelmissa huomioidaan verojen lisäksi myös muut tulonsiirrot ja varhaiskasvatusmaksut. Laskelmat eivät ole ostovoimalaskelmia, vaan kuvaavat lakimuutosten vaikutuksia nimellisiin verojen jälkeisiin nettotuloihin ja käytettävissä oleviin tuloihin. Myöskään välillisiä veroja (ml. näiden indeksivaikutukset) ei huomioida esimerkkilaskelmissa.

¹⁷ Kansaneläkkeen täyteen määrään kohdistuvat muutokset (indeksi-/tasomuutokset) otetaan kuitenkin aina huomioon eläketulovähennyksissä (pl. välillisen verotuksen indeksivaikutukset).

Esimerkkilaskelmissa huomioidaan vain ns. automaattisesti tehtävät verovähennykset. Laskelmissa on käytetty vuoden 2023 keskimääräisiä kirkollis- ja kunnallisveroprosentteja. Palkansaajat ovat esimerkeissä 32-vuotiaita (vaikutusta mm. työtulovähennykseen ja eläkevakuutusmaksun tasoon). Vihreiden työtulovähennyksen korotusta pitkäaikaistyöttömille ei huomioida esimerkkilaskelmissa. Kaikki lapset ovat laskelmissa päivähoitoikäisiä (ensimmäinen lapsi alle 3-vuotias ja toinen lapsi 3-5-vuotias). Lapset ovat kokoaikaisessa päivähoidossa, jos molemmat vanhemmat työskentelevät osa- tai kokoaikaisesti palkkatasosta riippumatta.

Luvun 6.3 kannustinlaskelmissa työttömän henkilön oletetaan saavan soviteltua työttömyyspäivärahaa. Laskelmassa ei oteta huomioon soviteltuun päivärahaan liittyviä työttömyysturvalain mukaisia rajoitteita, vaan oletetaan kaavamaisesti palkkatyön tulevan hyväksytyksi soviteltuun työttömyyspäivärahaan oikeuttavana työnä.

Lähtökohtaisesti pysyvän lainsäädännön mukaisessa laskelmassa oletetaan, että myös perustoimeentulotuessa hyväksyttävät vuokramenot ylittävät asumiskustannukset korvattaisiin toimeentulotuesta täysimääräisesti. Talousarvioesityksessä rajoitetaan toimeentulotuessa hyväksyttävien asumismenojen määrää. Reformi on huomioitu ainoastaan esimerkkilaskelmissa. Tässä muistiossa esitetyt esimerkkiperheet asuvat kuntaryhmässä 3, mutta tarkkaa kuntaa ei kuitenkaan ole määritetty. Toimeentulotuessa enimmäisasumismenot perustuvat tuen saajaan kuntaan ja tästä syystä esimerkkilaskelmissa on käytetty enimmäisasumismenona 3. kuntaryhmän keskiarvoa. Hallituksen esityksen mukaiset vuoden 2023 tasoiset vuokranormit on korotettu vuoden 2024 tasolle elinkustannusindeksin ennusteella. Muistiossa esitettyjen esimerkkitapausten vuokrat ovat kuitenkin matalampia kuin keskimääräiset toimeentulotuen enimmäisasumismenot, jonka vuoksi reformilla ei ole käytännössä vaikutusta laskelmien tuloksiin.

Opiskelija

20-vuotta täyttänyt yksin asuva korkeakouluopiskelija (aloittanut opinnot 1.8.2014 jälkeen, ei huollettavia lapsia) yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 533 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien yksin asuvien opiskelija-ruokakuntien painotettua keskimääräistä asumismenona vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 8/2023 (lähde: Kelasto). Opintolainatakaus luetaan opiskelijan tuloksi toimeentulotuen tarveharkinnassa riippumatta siitä, onko opiskelija ottanut lainaa.

Työtön (työmarkkinatuki)

Työmarkkinatuella oleva yksin asuva henkilö yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 545 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien yksin asuvien työttömien ruokakuntien painotettua keskimääräistä asumismenona vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 8/2023 (lähde: Kelasto).

Työtön (ansiosidonnainen)

Keskimääräistä ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa (1 417 €/kk vuonna 2022¹⁸, lähde: Kela) saava yksin asuva henkilö yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 545 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien yksin asuvien työttömien ruokakuntien painotettua keskimääräistä asumismenona vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 8/2023 (lähde: Kelasto).

Talousarvioesityksen vaikutusarviossa mukana olevassa työttömyysturvan porrastuksessa ansiosidonnaisen määrä vaihtelee sen keston mukaan. Esimerkkilaskelmissa ansiosidonnaisen määräksi on laskettu 107 päivää työttömänä olevan henkilön mukaan. Tämä vastaa keskimääräistä ansiosidonnaisen päivärahan kesto. Tällöin

¹⁸ Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan laskennassa käytetään vuoden 2022 keskimääräisen päivärahan tuottavaa vakuutuspalkkaa, joka korotetaan ansiotasoindeksillä vuoden 2024 tasoon.

keskimääräinen ansiosidonnainen päiväraha on 87,5 prosenttia normaalista päivärahasta¹⁹. Esimerkkilaskelmassa ei huomioida omavastuupäivien lisääntymistä.

Työtön yksinhuoltaja (työmarkkinatuki)

Työmarkkinatuella oleva yksinhuoltaja (2 päivähoitoikäistä lasta) yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 808 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työttömien yhden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 8/2023 (lähde: Kelasto).

Pienituloinen eläkeläinen

Täyttä takuueläkettä saava yksin asuva henkilö kuntaryhmässä 3, vuokra 584 €/kk. Vuokra vastaa eläkkeensaajan asumistukea saavien keskivuokraa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 2 mukaisissa kunnissa 7/2023 (lähde: Kelasto).

Keskimääräinen työeläke

Omaan työuraan perustuvaa eläkettä saavien keskimääräinen omaan työuraan perustuva bruttoeläke 1 743 €/kk vuoden 2022 lopussa (lähde: ETK).

Mediaanipalkansaaja

Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansioiden (brutto) mediaani 3 315 €/kk vuonna 2021 (lähde: Tilastokeskus, Palkkarakennetilasto).

Pienituloinen palkansaajaperhe

Palkka molemmilla puolisoilla puolet kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansioiden mediaanista. Kaksi päivähoitoikäistä lasta. Asuinpaikka yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 988 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työssä olevien kahden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 8/2023 (lähde: Kelasto).

Keskituloinen palkansaajaperhe

Puolisot mediaanipalkansaajia. Kaksi päivähoitoikäistä lasta. Asuinpaikka yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 988 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työssä olevien kahden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 8/2023 (lähde: Kelasto).

Suurituloinen palkansaajaperhe

Palkka molemmilla puolisoilla 2,5 kertaa mediaanipalkka. Kaksi päivähoitoikäistä lasta. Asuinpaikka yleisen asumistuen kuntaryhmässä 3, vuokra 988 €/kk. Vuokra vastaa yleistä asumistukea saavien työssä olevien kahden huoltajan lapsiperheiden (ruokakuntien) painotettua keskimääräistä asumismenoa vuokra-asunnoissa kuntaryhmän 3 mukaisissa kunnissa 8/2023 (lähde: Kelasto).

---

¹⁹ $(100 \% \times 40pv + 80 \% \times 67pv) / 107pv = 87,5 \%$

3. Staattiset kustannusvaikutukset

Kustannusvaikutusarviot kuvaavat Vihreiden reformien vaikutusta suhteessa talousarvioesityksen mukaiseen tilanteeseen.

Taulukko 3.1 Välillisiin veroihin kohdistuvien muutosten vaikutus verotuloihin ja indeksisidonnaisiin etuuksiin, milj. €

1. Oluen alkoholivero	+25
2. Sokeriveron käyttöönotto	+100
3. Korjauspalveluiden arvonlisävero	-22
4. Henkilökuljetusten arvonlisävero	-113
5. Jakeluelvoite ¹	-146
6. Liikennepolttoaineiden valmisteverot	+168
7. Välillisten verojen indeksivaikutukset ²	+143
1+7 Yhteensä	-131

¹ Valmisteverojen muutos

² ml. sosiaaliturvaetuuksien ja työeläkkeiden muutos

Kotitalouksien ostovoima laskee Vihreiden välillisten verojen muutosten johdosta vuoden 2016 Kulutustutkimuksen perusteella yhteensä 480 miljoonalla eurolla. Kuluttajahintojen nousu kasvattaisi indeksisidonnaisia menoja SISU-mallilla arvioituna 140 miljoonalla eurolla.

Taulukko 3.2 Käytettävissä olevien tulojen muutos tuloveroreformien vaikutuksesta, milj. €

	Käytettävissä olevien tulojen muutos, milj. €
1. Osinkoverotus	-257
2. Kotitalousvähennys	-54
3. Eläketulon verotus	-200
4. Työtulovähennyksen muutokset yhteensä	+137
5. Valtion tuloveroasteikon ylimmän portaan tuloaraja	-80

Taulukko 3.3 Käytettävissä olevien tulojen muutos sosiaaliturvareformien vaikutuksesta, milj. €

	Käytettävissä olevien tulojen muutos, milj. €
1. Työttömyysturvan muutokset yhteensä	+101
2. Lapsilisien muutokset yhteensä	-56
3. Opintotuen tasokorotus	+54
4. Yleisen asumistuen muutokset yhteensä	+277
5. Indeksijäädytysten peruminen (ml. opintoraha)	+193

Taulukko 3.4 Reformien yhteisvaikutus julkiseen talouteen, milj. €¹

1. Päivärahaetuudet, opintoraha, kansaneläkkeet ja kotihoidontuki yhteensä	+527
2. Tuloverot ja veroluonteiset maksut yhteensä	+587
3. Välilliset verot ²	-131
4. Asumistukimenot	+651
5. Lapsilisämenot	-69
6. Varhaiskasvatusmaksut	+1
7. Toimeentulotukimenot	-356
1-7 Julkinen talous yhteensä	-295

¹ Pyörityksistä ja reformien yhteisvaikutuksista johtuen edeltävien taulukoiden osatekijät eivät välttämättä summaudu tämän taulukon lukuihin.

² ml. välillisten verojen indeksivaikutukset

Vihreiden sosiaaliturvaan ja tuloverotukseen kohdistuvat reformit kasvattavat SISU-mallilla arvioituna käytettävissä olevia tuloja yhteensä 164 miljoonalla eurolla.

4. Staattiset tulonjakovaikutukset

Välillistä verotusta (ml. indeksivaikutukset) ei huomioida aineistojen rajoitteitten takia voittajien ja häviäjien lukumääriä kuvaavassa laskelmassa eikä pienituloisuusindikaattoreissa. Varhaiskasvatusmaksut huomioidaan sekä pienituloisuusasteita että Gini-kerrointa laskettaessa.

Taulukko 4.1 Reformien vaikutus Gini-kertoimeen²⁰ ja pienituloisuuteen²¹

	PLS	TAE-PLS (muutos)	VIHR-PLS (muutos)	VIHR-TAE (muutos)
Tuloverotus ja sosiaaliturva¹				
Gini-kerroin, %	27,4	+0,4	-0,1	-0,5
Pienituloisuusaste (koko väestö), %	13,0	+1,4	+0,3	-1,2
Henkilöiden lukumäärä	723 453	+78 643	+14 394	-64 249
Lasten pienituloisuusaste, %	11,7	+1,0	+0,1	-1,0
Henkilöiden lukumäärä	118 307	+10 333	+624	-9 709
Yli 65-v. pienituloisuusaste, %	11,9	+0,6	+0,5	-0,0
Henkilöiden lukumäärä	159 375	+7 665	+7 116	-549
Työllisten pienituloisuusaste, %	4,8	+1,3	+0,0	-1,3
Henkilöiden lukumäärä	114 590	+31 517	+663	-30 854
Ei-työllisten pienituloisuusaste, %	40,5	+3,6	+0,7	-2,8
Henkilöiden lukumäärä	331 181	+29 128	+5 991	-23 137
Miesten pienituloisuusaste, %	13,1	+1,4	+0,2	-1,1
Henkilöiden lukumäärä	360 518	+37 451	+6 689	-30 762
Naisten pienituloisuusaste, %	12,9	+1,5	+0,3	-1,2
Henkilöiden lukumäärä	362 935	+41 192	+7 706	-33 486
Välilliset verot²				
Gini-kerroin, %	-	-0,0	+0,0	+0,0

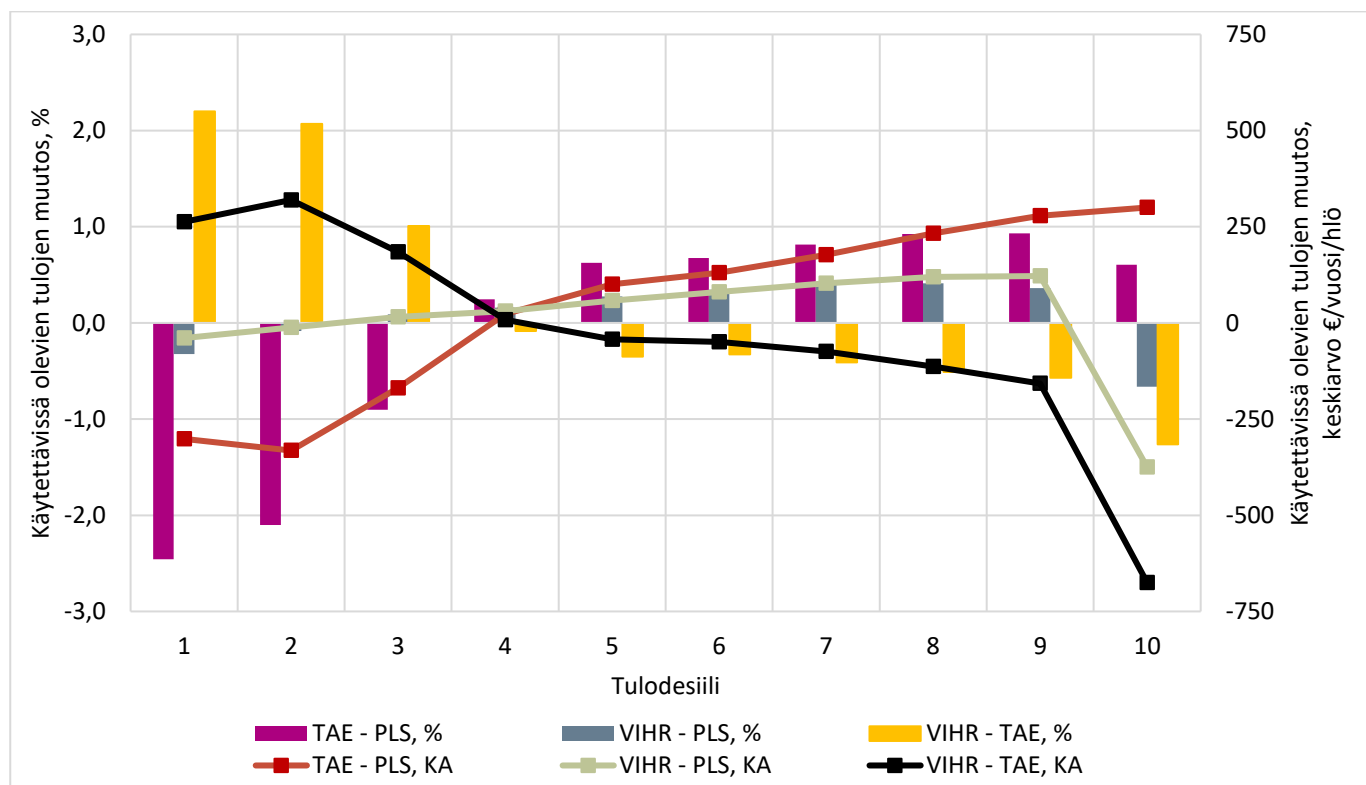
¹ ml. varhaiskasvatusmaksut

² ml. välillisten verojen indeksivaikutukset

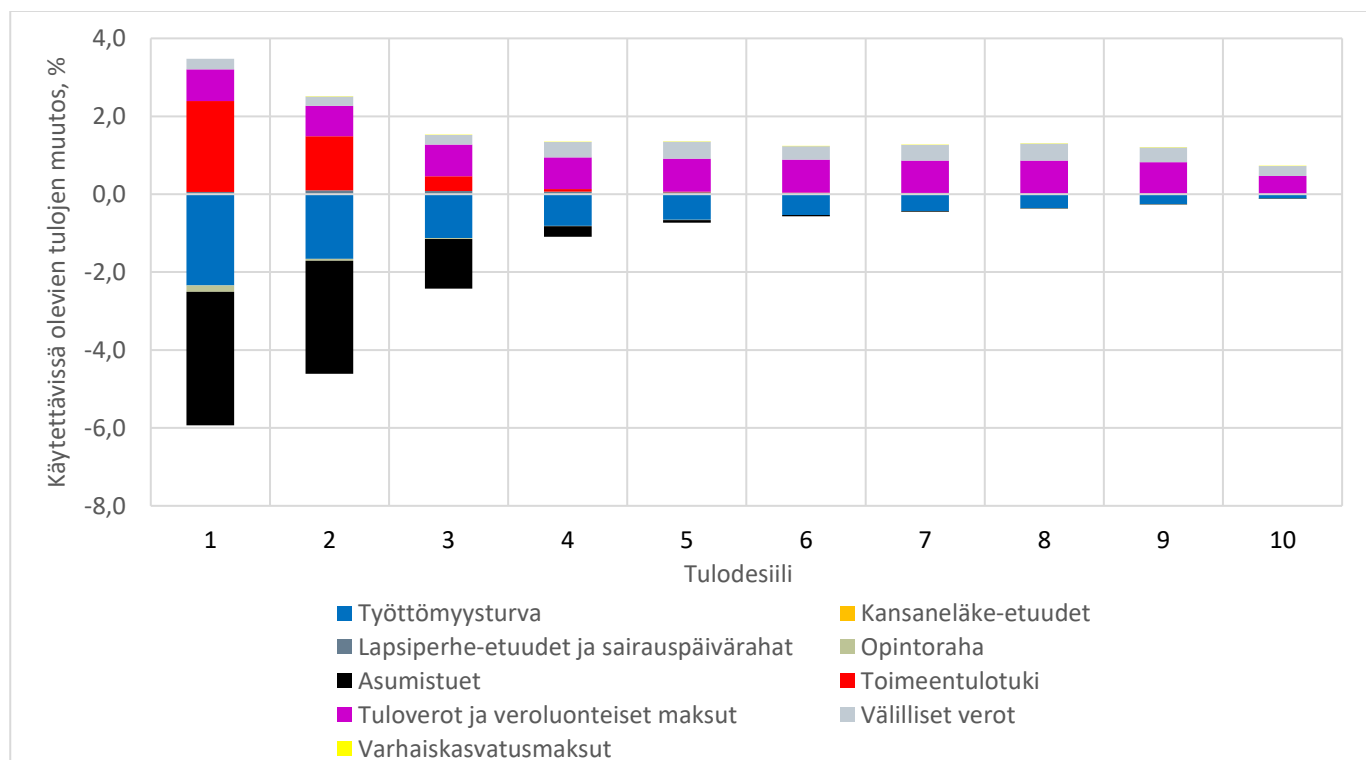
²⁰ Gini-kerroin on tunnetuin suhteellisia tuloeroja kuvaava tunnusluku. Gini-kerroin saa prosenttimuodossa arvon 100, jos suurituloisin tulonsaaja saa kaikki tulot. Vastaavasti jos kaikkien tulot ovat yhtä suuret, Gini-kerroin saa arvon 0. Mitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet, sitä suurempi on Gini-kertoimen arvo. Gini-kerroin ei muutu, jos kaikkien tulonsaajien tulot muuttuvat suhteellisesti (prosentteissa) yhtä paljon.

²¹ Pienituloisuusaste (tai köyhyysriski) kuvaa pienituloisuusrajan alapuolelle jäävän väestön osuutta koko väestöstä. Kotitalous ja siihen kuuluvat jäsenet on määritelty pienituloisiksi, mikäli kotitalouden kulutusyksikköä kohti lasketut käytettävissä olevat tulot ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta. Lasten pienituloisuusaste kuvaa pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaiden osuutta kaikista alle 18-vuotiaista. Koko väestön mediaanitulosta laskettu suhteellinen pienituloisuusraja on pysyvän lainsäädännön mukaisessa simuloinnissa 18 319 euroa/kulutusyksikkö. Pienituloisuusaste riippuu sekä pienituloisten tulojen muutoksesta että koko väestön mediaanitulon muutoksesta.

Kuvio 4.2 Reformien yhteisvaikutus eri tulokymmenysten²² käytettävissä oleviin tuloihin, % ja keskimäärin €/vuosi/henkilö

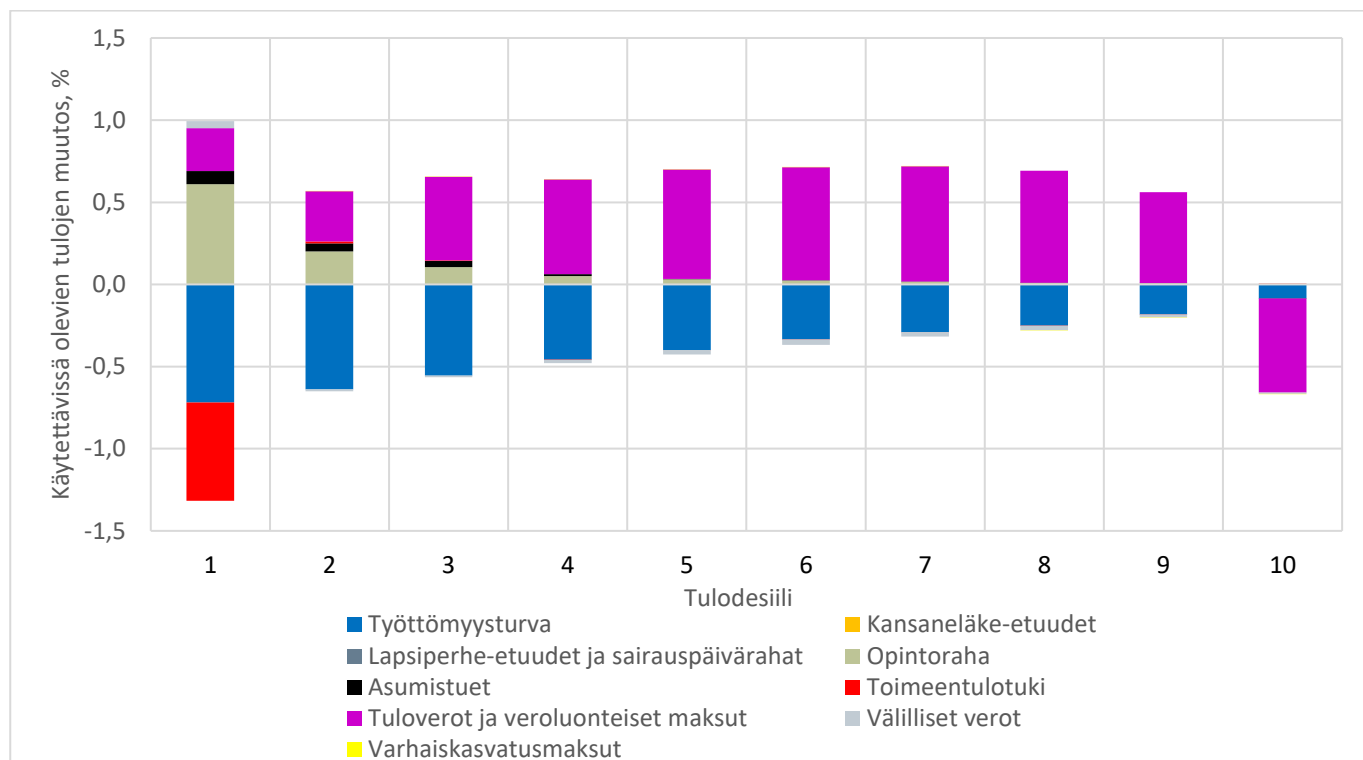

Kuvio 4.3A Reformien (TAE-PLS) eritelty vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksittäin, %

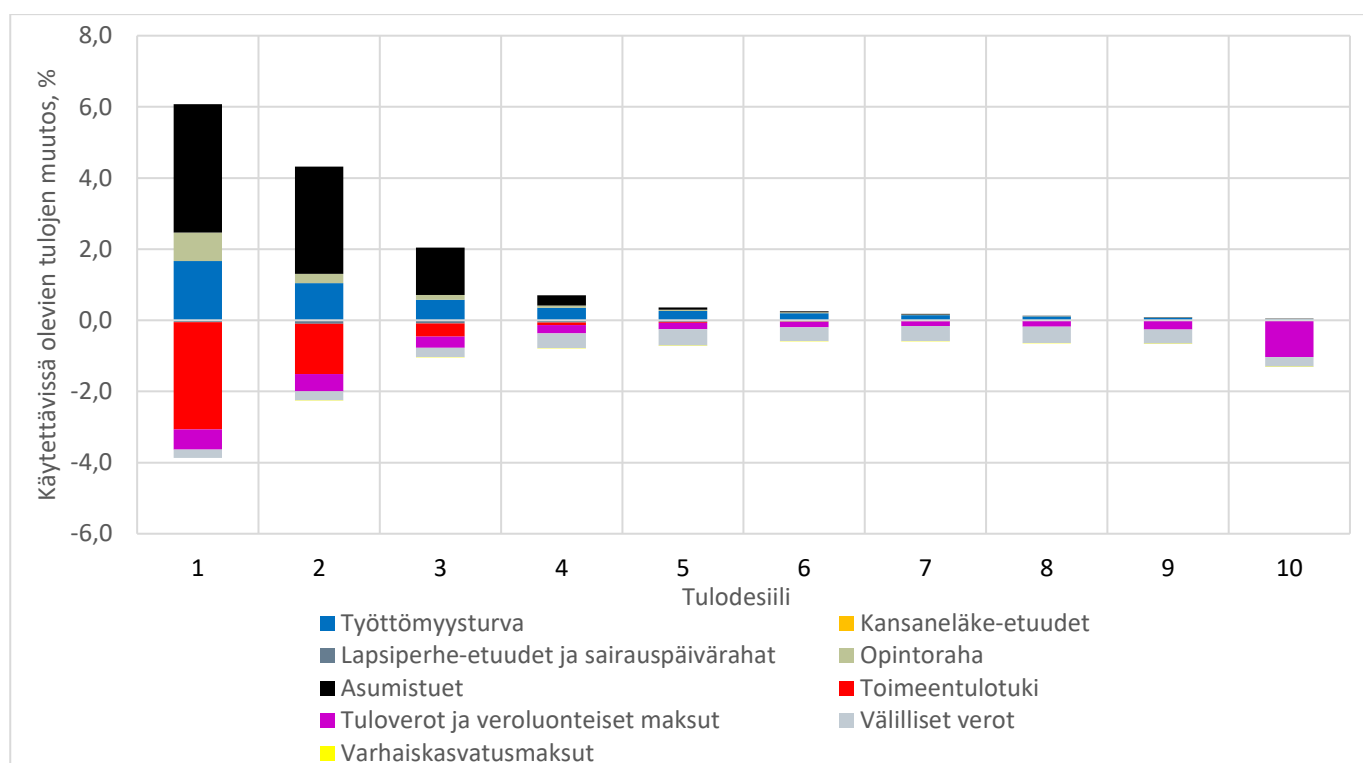

²² Tulokymmenysten alarajat on raportoitu liitteessä 2.

Kuvio 4.3B Reformien (VIHR-PLS) eritelty vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksittäin, %

Kuvio 4.3C Reformien (VIHR-TAE) eritelty vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksittäin, %

Kuvioita 4.3A-C tulkitaan siten, että jos pylväs on vaaka-akselin yläpuolella, sillä on käytettävissä olevia tuloja kasvattava vaikutus ja päin vastoin. Laskemalla pylväät yhteen saataisiin niistä muodostettua kuvio 4.2. Pylväitä ei voi tulkita yksiselitteisesti tietyn reformin vaikutuksiksi, koska tulonsiirtojärjestelmään tehtävillä lainsäädäntömuutoksilla on lukuisia yhteisvaikutuksia. Esimerkiksi maksetut verot voivat muuttua joko veroperusteiden muutoksista tai veronalaisten tulojen muutoksista johtuen.

Taulukko 4.4 Reformien yhteisvaikutuksen (pl. välilliset verot) voittajat ja häviäjät tulokymmenyksittäin, henkilöiden lukumäärä²³

		TAE-PLS		VIHR-PLS		VIHR-TAE	
		Henkilöitä	Osuus, %	Henkilöitä	Osuus, %	Henkilöitä	Osuus, %
1. desiili	Voittajat	93 217	17	154 651	28	229 374	41
	Häviäjät	253 187	45	146 653	26	83 183	15
	Ei muutosta	210 500	38	255 600	46	244 347	44
	Yhteensä	556 904	100	556 904	100	556 904	100
2. desiili	Voittajat	163 069	29	156 742	28	248 998	45
	Häviäjät	238 157	43	205 619	37	136 931	25
	Ei muutosta	155 775	28	194 640	35	171 072	31
	Yhteensä	557 001	100	557 001	100	557 001	100
3. desiili	Voittajat	262 295	47	184 516	33	193 091	35
	Häviäjät	150 589	27	221 658	40	188 825	34
	Ei muutosta	144 133	26	150 843	27	175 102	31
	Yhteensä	557 018	100	557 018	100	557 018	100
4. desiili	Voittajat	344 144	62	211 214	38	148 395	27
	Häviäjät	77 106	14	207 205	37	211 804	38
	Ei muutosta	135 686	24	138 517	25	196 737	35
	Yhteensä	556 936	100	556 936	100	556 936	100
5. desiili	Voittajat	369 034	66	242 304	44	145 019	26
	Häviäjät	56 703	10	181 974	33	193 831	35
	Ei muutosta	131 232	24	132 691	24	218 119	39
	Yhteensä	556 969	100	556 969	100	556 969	100
6. desiili	Voittajat	380 217	68	270 187	49	150 686	27
	Häviäjät	52 124	9	161 297	29	175 194	31
	Ei muutosta	124 620	22	125 477	23	231 081	41
	Yhteensä	556 961	100	556 961	100	556 961	100
7. desiili	Voittajat	392 881	71	296 666	53	153 411	28
	Häviäjät	48 856	9	144 563	26	158 956	29
	Ei muutosta	115 227	21	115 735	21	244 597	44
	Yhteensä	556 964	100	556 964	100	556 964	100
8. desiili	Voittajat	410 295	74	326 901	59	140 321	25
	Häviäjät	46 663	8	129 759	23	148 192	27
	Ei muutosta	100 008	18	100 306	18	268 453	48
	Yhteensä	556 966	100	556 966	100	556 966	100

²³ Henkilö kuuluu voittajiin, jos sen käytettävissä olevien tulojen muutos on > 0 ja päinvastoin.

9. desiili	Voittajat	425 023	76	345 054	62	117 683	21
	Häviäjät	41 652	7	121 616	22	157 036	28
	Ei muutosta	90 281	16	90 285	16	282 236	51
	Yhteensä	556 955	100	556 955	100	556 955	100
10. desiili	Voittajat	422 133	76	288 296	52	73 009	13
	Häviäjät	46 853	8	182 633	33	252 247	45
	Ei muutosta	87 986	16	86 043	15	231 717	42
	Yhteensä	556 972	100	556 972	100	556 972	100
Yhteensä	Voittajat	3 262 307	59	2 476 530	44	1 599 987	29
	Häviäjät	1 011 891	18	1 702 977	31	1 706 198	31
	Ei muutosta	1 295 447	23	1 390 138	25	2 263 460	41
	Yhteensä	5 569 645	100	5 569 645	100	5 569 645	100

5. Staattiset vaikutukset eri väestöryhmiin

Välillistä verotusta (ml. indeksivaikutukset) ei huomioida aineistojen rajoitteitten takia sukupuolivaikutuksissa eikä maakunnittaisessa tarkastelussa.

Vaikutukset sukupuolittain

Taulukko 5.1 Reformien yhteisvaikutus (pl. välilliset verot) henkilöiden käytettävissä oleviin tuloihin tulokymmenyksen ja sukupuolen mukaan, %

		TAE-PLS	VIHR-PLS	VIHR-TAE
1. desiili	Miehet	-2,7	-0,4	+2,4
	Naiset	-2,7	-0,3	+2,5
	Yhteensä	-2,7	-0,4	+2,4
2. desiili	Miehet	-2,6	-0,1	+2,5
	Naiset	-2,2	-0,0	+2,2
	Yhteensä	-2,3	-0,1	+2,3
3. desiili	Miehet	-1,0	+0,1	+1,1
	Naiset	-1,2	+0,1	+1,4
	Yhteensä	-1,2	+0,1	+1,3
4. desiili	Miehet	-0,1	+0,2	+0,2
	Naiset	-0,2	+0,2	+0,4
	Yhteensä	-0,1	+0,2	+0,3
5. desiili	Miehet	+0,2	+0,3	+0,1
	Naiset	+0,1	+0,3	+0,2
	Yhteensä	+0,2	+0,3	+0,1
6. desiili	Miehet	+0,4	+0,4	-0,0
	Naiset	+0,3	+0,4	+0,1
	Yhteensä	+0,3	+0,4	+0,1
7. desiili	Miehet	+0,4	+0,4	-0,0
	Naiset	+0,4	+0,5	+0,1
	Yhteensä	+0,4	+0,4	+0,0
8. desiili	Miehet	+0,5	+0,4	-0,1
	Naiset	+0,5	+0,5	+0,0
	Yhteensä	+0,5	+0,4	-0,0
9. desiili	Miehet	+0,6	+0,3	-0,3
	Naiset	+0,6	+0,5	-0,1
	Yhteensä	+0,6	+0,4	-0,2
10. desiili	Miehet	+0,3	-0,9	-1,2
	Naiset	+0,5	-0,1	-0,6
	Yhteensä	+0,3	-0,7	-1,0
Yhteensä	Miehet	+0,0	-0,1	-0,1
	Naiset	-0,1	+0,2	+0,4
	Yhteensä	-0,1	+0,1	+0,1

Vaikutukset sosioekonomisen aseman mukaan

Taulukko 5.2 Reformien yhteisvaikutus käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden viitehenkilön²⁴ sosioekonomisen aseman mukaan, % ja keskimäärin €/vuosi/kotitalous

Sosioekonominen asema	TAE-PLS		VIHR-PLS		VIHR-TAE	
	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo
1. Yrittäjät ja maatalousyrittäjät	+0,4	+244	-1,1	-847	-1,5	-1 091
2. Palkansaajat	+0,7	+330	+0,4	+262	-0,2	-68
3. Opiskelijat	-4,8	-927	-0,1	-14	+5,0	+913
4. Eläkeläiset	+0,1	+18	-0,4	-142	-0,5	-160
5. Pitkäaikaistyöttömät*	-2,6	-730	-1,1	-287	+1,6	+443
6. Muut	-0,4	-133	+0,1	+37	+0,5	+170
1-6 Yhteensä	+0,3	+94	+0,0	+19	-0,2	-75

*Pitkäaikaistyöttömäksi luetaan Tilastokeskuksen sosioekonomisen luokituksen mukaisesti henkilöt, jotka ovat olleet vuoden aikana vähintään 6 kk työttöminä.

Vaikutukset elinvaiheen mukaan

Taulukko 5.3 Reformien yhteisvaikutus käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden elinvaiheen²⁵ mukaan, % ja €/vuosi/kotitalous

Elinvaihe	TAE-PLS		VIHR-PLS		VIHR-TAE	
	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo
1. Yhden hengen taloudet	-0,4	-127	+0,1	+13	+0,5	+139
2. Lapsettomat parit	+0,4	+185	-0,2	-105	-0,6	-291
3. Parit, joilla lapsia	+0,9	+611	+0,3	+256	-0,6	-355
4. Yksinhuoltajataloudet	-0,4	-162	+0,3	+121	+0,7	+283
5. Muut taloudet	+0,3	+161	+0,0	+13	-0,2	-148
3-4 Kotitaloudet, joissa lapsia	+0,7	+454	+0,3	+228	-0,4	-226
1-5 Yhteensä	+0,3	+94	+0,0	+19	-0,2	-75

²⁴ Kotitalouden (asuntokunnan) viitehenkilöksi on mikrosimuloinnin rekisteriaineistossa katsottu se henkilö, jonka nettotulot ovat vuoden aikana olleet suurimmat. Tulojen jälkeen on priorisoitu henkilöitä iän mukaan niin, että vanhempi henkilö on viitehenkilö. Myös kulutustutkimuksessa viitehenkilö määritellään pääasiassa tulojen perusteella.

²⁵ Kotitalouden elinvaihetta kuvaava luokitus muodostetaan kotitalouden koon, viitehenkilön iän ja kotitalouteen kuuluvien lasten iän perusteella. Välillistä verotusta koskien luokitus eroaa hieman täysi-ikäisten lasten osalta Kulutustutkimuksessa (kotitaloudet, joissa on vanhempien lisäksi vain täysi-ikäisiä lapsia, luetaan lapsiperheisiin).

Vaikutukset iän mukaan

Taulukko 5.4 Reformien yhteisvaikutus käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden viitehenkilön iän mukaan, % ja keskimäärin €/vuosi/kotitalous

Ikä	TAE-PLS		VIHR-PLS		VIHR -TAE	
	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo	%	Keskiarvo
-24	-3,3	-718	+1,1	+236	+4,5	+954
25-34	+0,3	+87	+0,6	+256	+0,4	+170
35-44	+0,6	+342	+0,3	+190	-0,3	-152
45-54	+0,7	+367	+0,1	+66	-0,6	-302
55-64	+0,2	+60	-0,4	-216	-0,6	-276
65-74	+0,3	+102	-0,4	-158	-0,7	-260
75-	+0,1	+2	-0,3	-106	-0,4	-108
Yhteensä	+0,3	+94	+0,0	+19	-0,2	-75

Vaikutukset maakunnittain

Taulukko 5.5 Reformien yhteisvaikutus (pl. välilliset verot) käytettävissä oleviin tuloihin kotitalouden asuinmaakunnan mukaan²⁶, %

Maakunta	TAE-PLS	VIHR-PLS	VIHR-TAE
Uusimaa ja Ahvenanmaa	-0,1	+0,0	+0,1
Varsinais-Suomi	-0,1	+0,1	+0,2
Satakunta	-0,0	-0,1	-0,0
Kanta-Häme	+0,1	+0,0	-0,0
Pirkanmaa	-0,1	+0,1	+0,1
Päijät-Häme	-0,1	-0,0	+0,0
Kymenlaakso	-0,0	+0,1	+0,1
Etelä-Karjala	-0,2	-0,0	+0,2
Etelä-Savo	-0,1	-0,0	+0,0
Pohjois-Savo	-0,1	+0,1	+0,2
Pohjois-Karjala	-0,3	-0,0	+0,3
Keski-Suomi	-0,2	+0,1	+0,3
Etelä-Pohjanmaa	+0,1	+0,0	-0,1
Pohjanmaa	+0,1	+0,1	+0,1
Keski-Pohjanmaa	+0,1	+0,1	-0,0
Pohjois-Pohjanmaa	-0,1	+0,1	+0,2
Kainuu	-0,1	+0,0	+0,1
Lappi	-0,2	-0,0	+0,1
Yhteensä	-0,1	+0,1	+0,1

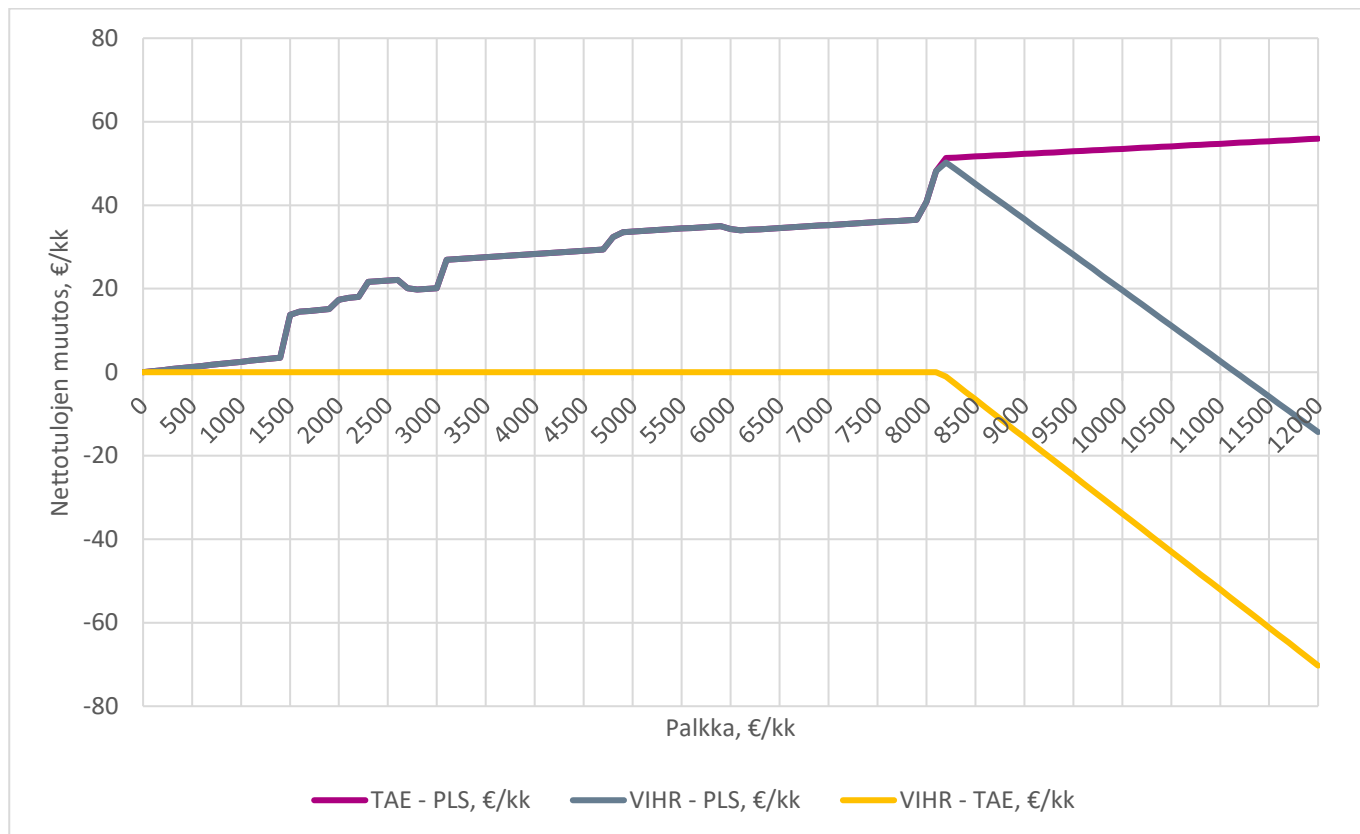
²⁶ Kotitalouden asuinmaakunta vuoden 2020 lopussa ja maakuntaluokitus vuoden 2021 mukainen.

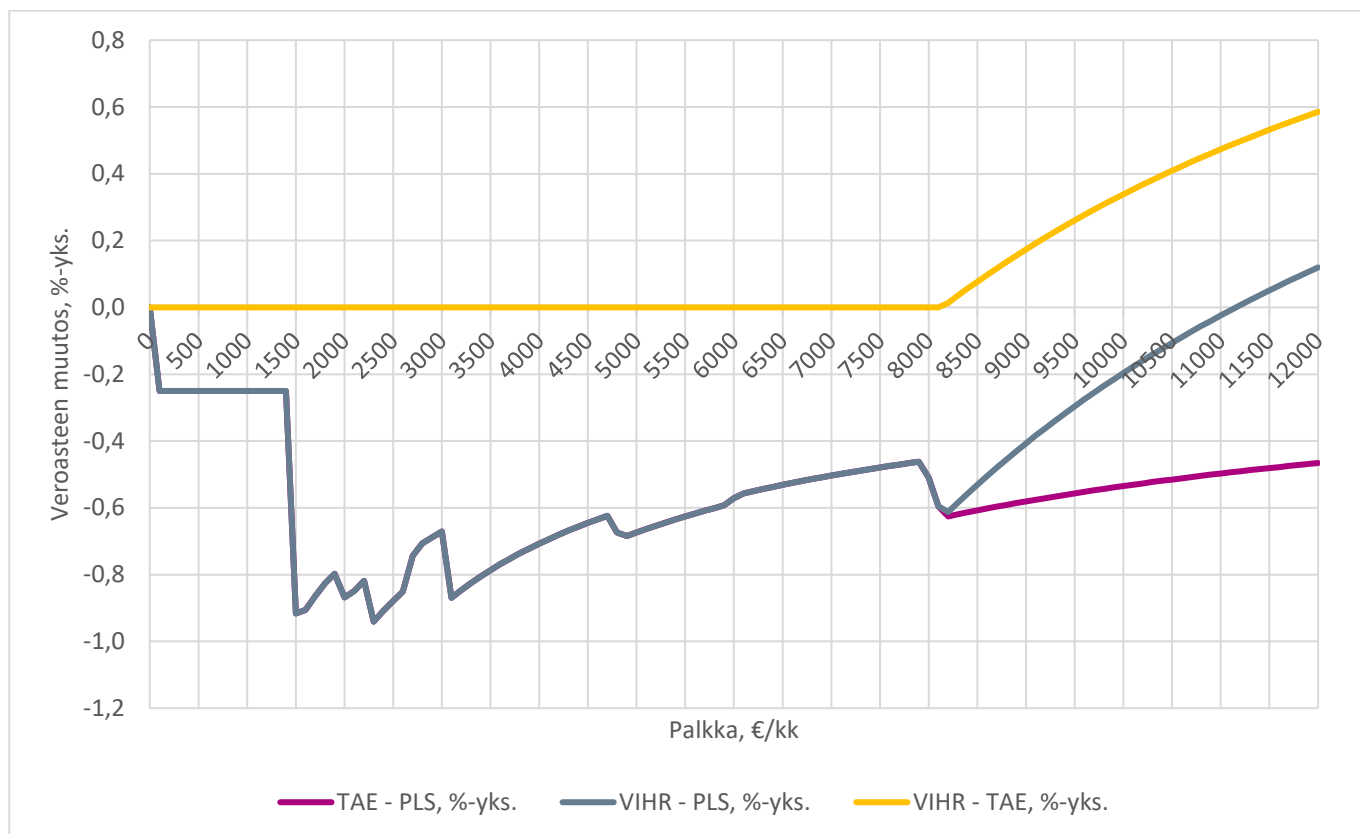
6. Esimerkkilaskelmia

6.1 Esimerkkilaskelmia tuloverotukseen tehtävien muutosten vaikutuksesta

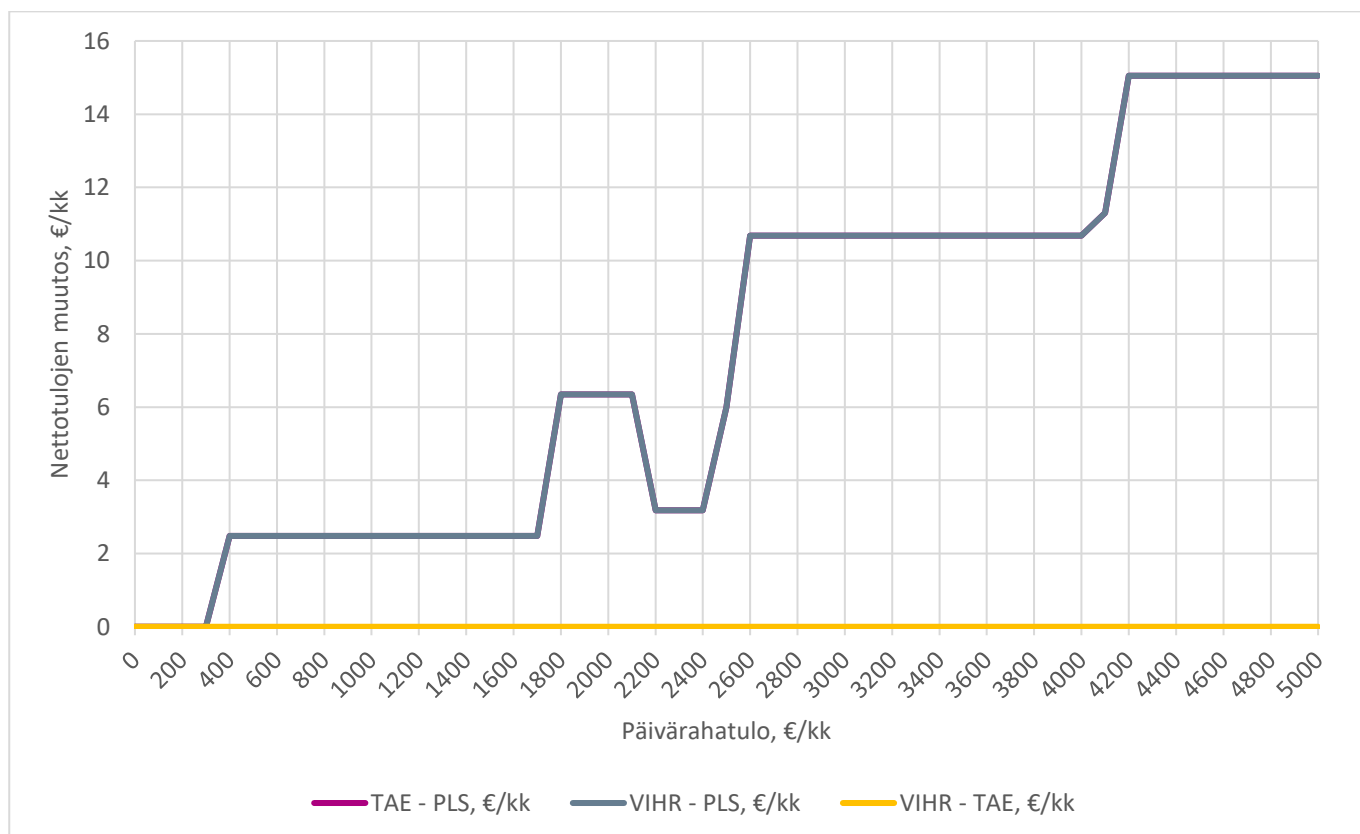
Kuvio 6.1.1A Reformien vaikutus verojen jälkeisiin nettotuloihin (€/kk) eri tulotasoilla, palkkatulo

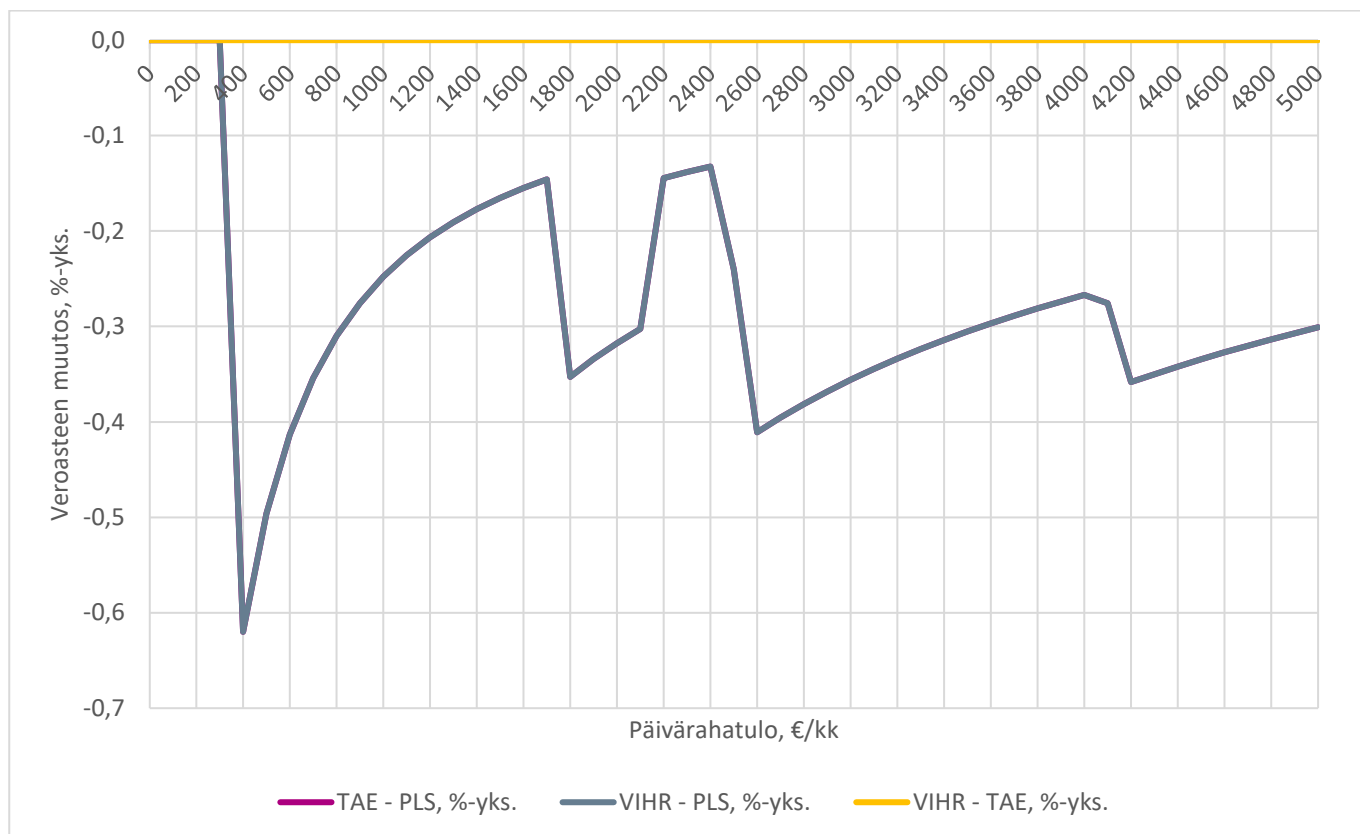
Kuvio 6.1.1B Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, palkkatulo

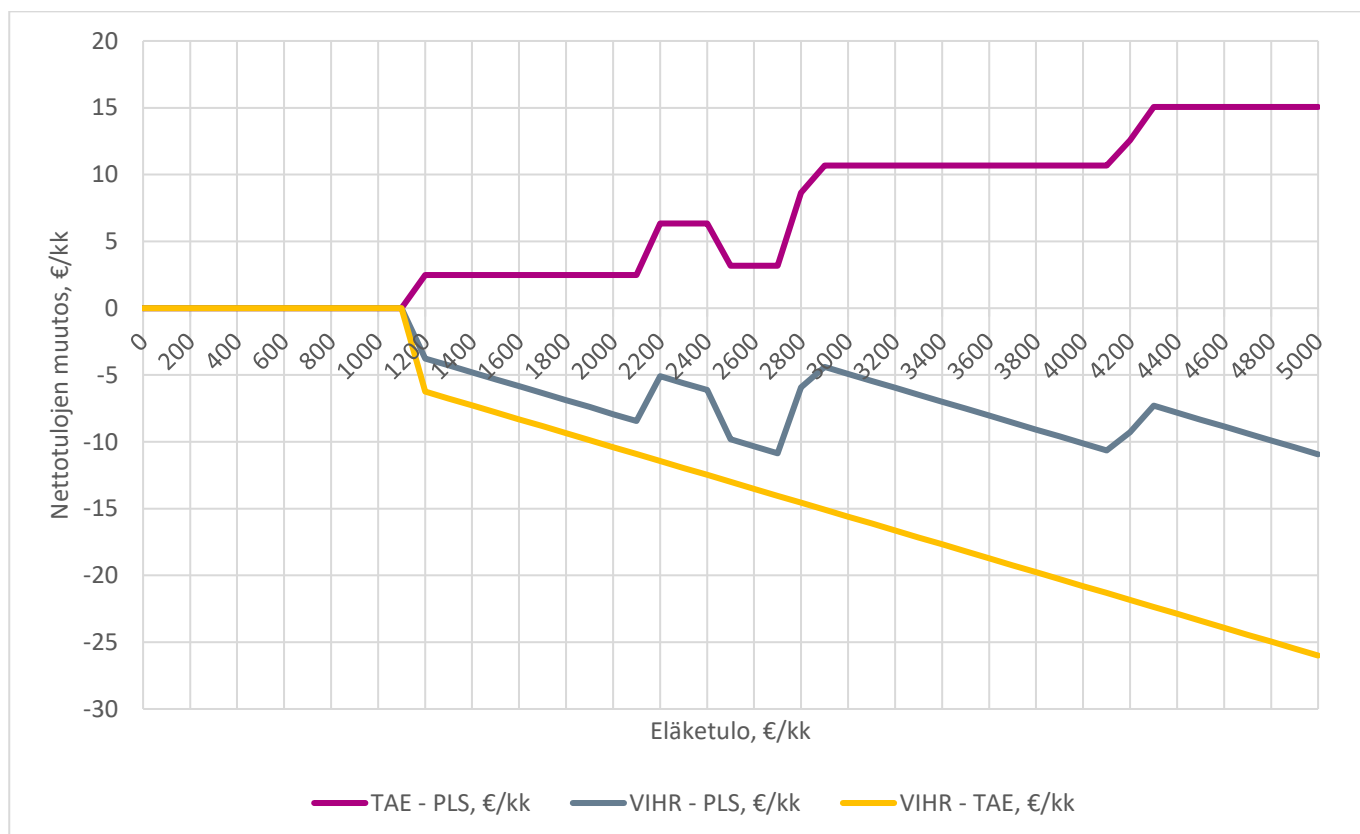
Kuvio 6.1.2A Reformien vaikutus verojen jälkeisiin nettotuloihin (€/kk) eri tulotasoilla, päivärahatulo

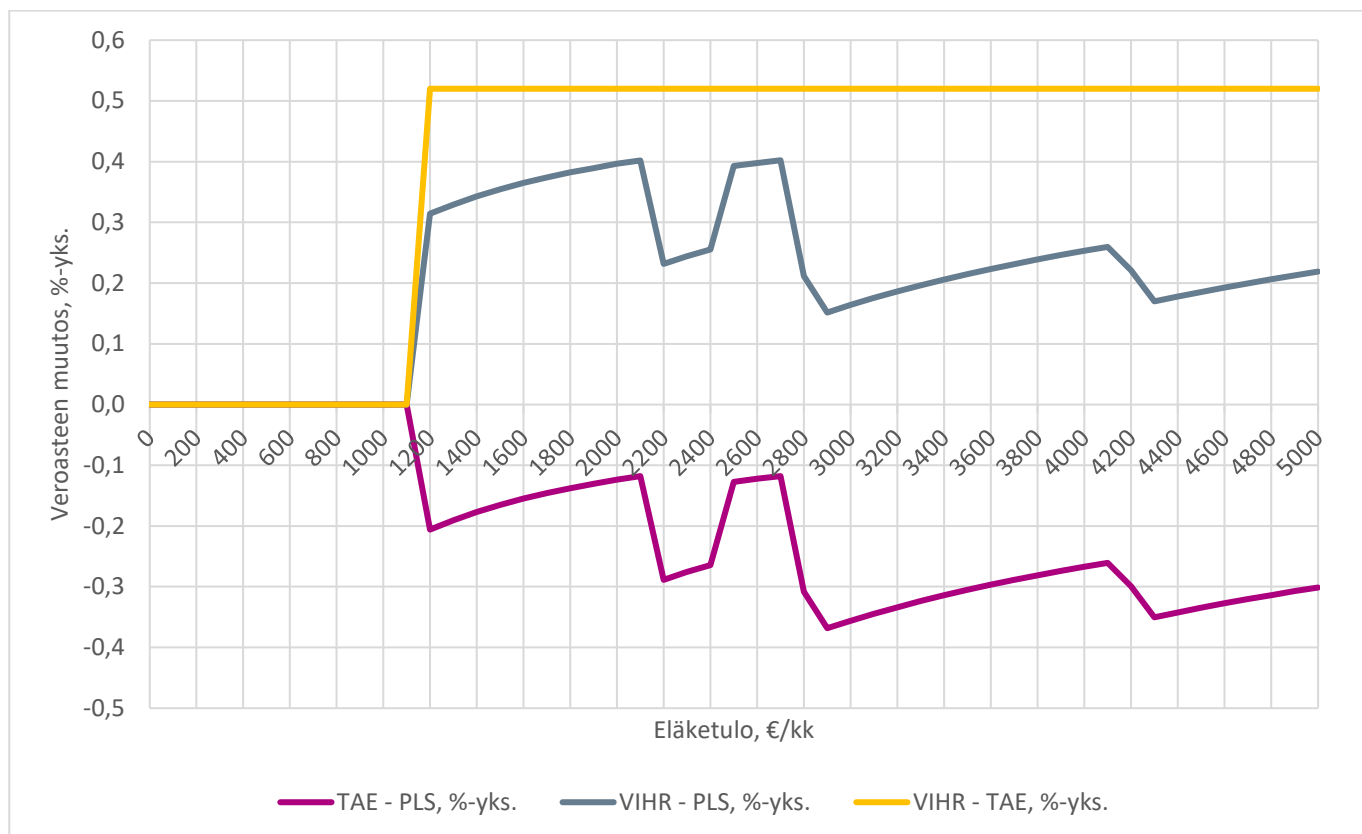
Kuvio 6.1.2B Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, päivärahatulo

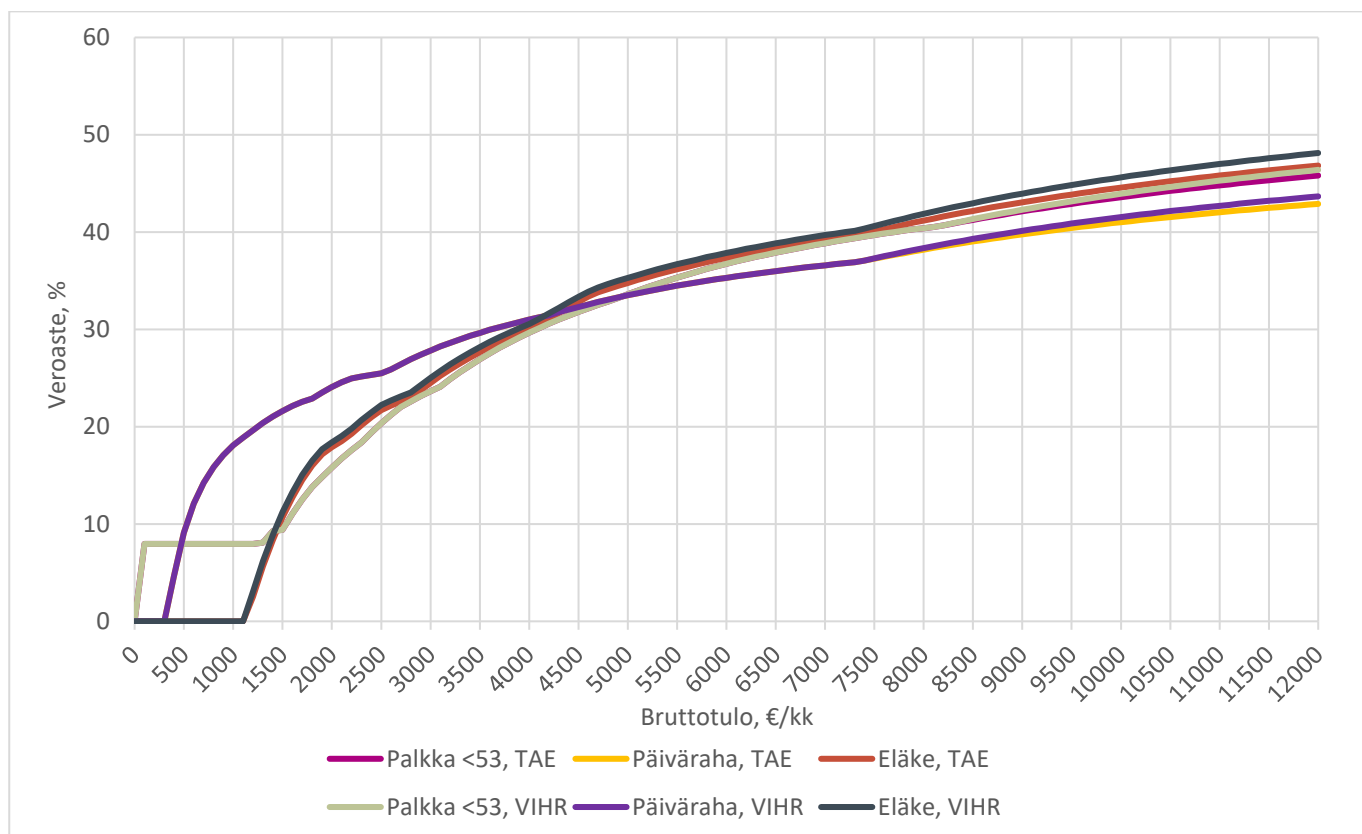
Kuvio 6.1.3A Reformien vaikutus verojen jälkeisiin nettotuloihin (€/kk) eri tulotasoilla, eläketulo

Kuvio 6.1.3B Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, eläketulo

Kuvio 6.1.4 Palkka-, eläke- ja etuustulon veroaste eri tulotasoilla, %

Taulukko 6.1.5 Esimerkkejä nettoansioista eri bruttotulotasoilla, €/kk

Bruttotulo	PLS	TAE	VIHR
Palkka 1 000 €/kk	918	921	921
Palkka 2 000 €/kk	1 667	1 684	1 684
Mediaanipalkka, 3 315 €/kk	2 435	2 462	2 462
Palkka 4 000 €/kk	2 785	2 813	2 813
Palkka 6 000 €/kk	3 762	3 796	3 796
Palkka 8 000 €/kk	4 727	4 768	4 768
Palkka 10 000 €/kk	5 587	5 640	5 607
Keskimääräinen työeläke, 1 743 €/kk	1 476	1 478	1 469

6.2 Esimerkkilaskelmia vaikutuksista käytettävissä oleviin tuloihin

Taulukko 6.2.1 Esimerkkilaskelma opiskelijan tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Opintoraha	295	279	346
Verot	0	0	0
Yleinen asumistuki	380	313	380
Opintolainan valtiontakaus	650	850	850
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. opintolaina)	675	592	726
Käytettävissä olevat tulot (ml. opintolaina)	1 325	1 442	1 576

Taulukko 6.2.2 Esimerkkilaskelma työmarkkinatukea saavan työttömän tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Työttömyyspäiväraha	845	800	845
Verot	141	127	139
Yleinen asumistuki	372	299	372
Toimeentulotuki	56	159	53
Käytettävissä olevat tulot	1 131	1 131	1 131

Taulukko 6.2.3 Esimerkkilaskelma keskimääräistä ansiosidonnaista päivärahaa saavan työttömän tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Työttömyyspäiväraha	1 559	1 343	1 364
Verot	344	278	284
Yleinen asumistuki	132	109	198
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1 347	1 174	1 277

Taulukko 6.2.4 Esimerkkilaskelma työmarkkinatukea saavan työttömän yksinhuoltajan tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Työttömyyspäiväraha	1 039	800	1 039
Verot	194	127	191
Yleinen asumistuki	646	566	646
Elatustuki	397	397	397
Lapsilisä	326	372	326
Toimeentulotuki	0	177	0
Käytettävissä olevat tulot	2 215	2 186	2 218

Taulukko 6.2.5 Esimerkkilaskelma pienituloisen eläkeläisen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Eläkkeet	974	974	974
Verot	0	0	0
Eläkkeensaajan asumistuki	421	407	421
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot	1 395	1 381	1 395

Taulukko 6.2.6 Esimerkkilaskelma pienituloisen palkansaajaperheen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Palkkatulot	3 315	3 315	3 315
Verot	424	395	378
Yleinen asumistuki	368	33	368
Lapsilisä	200	226	200
Varhaiskasvatusmaksut	0	0	0
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. varhaiskasvatusmaksut)	3 459	3 179	3 505
Käytettävissä olevat tulot (ml. varhaiskasvatusmaksut)	3 459	3 179	3 505

Taulukko 6.2.7 Esimerkkilaskelma keskituloisen palkansaajaperheen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Palkkatulot	6 630	6 630	6 630
Verot	1 760	1 705	1 688
Yleinen asumistuki	0	0	0
Lapsilisä	200	226	200
Varhaiskasvatusmaksut	72	72	72
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. varhaiskasvatusmaksut)	5 070	5 151	5 141
Käytettävissä olevat tulot (ml. varhaiskasvatusmaksut)	4 998	5 079	5 069

Taulukko 6.2.8 Esimerkkilaskelma suurituloisen palkansaajaperheen tulonmuodostuksesta, €/kk

	PLS	TAE	VIHR
Palkkatulot	16 575	16 575	16 575
Verot	6 874	6 771	6 760
Yleinen asumistuki	0	0	0
Lapsilisä	200	226	200
Varhaiskasvatusmaksut	434	434	434
Toimeentulotuki	0	0	0
Käytettävissä olevat tulot (pl. varhaiskasvatusmaksut)	9 901	10 030	10 015
Käytettävissä olevat tulot (ml. varhaiskasvatusmaksut)	9 467	9 596	9 581

6.3 Esimerkkilaskelmia työnteon kannustimista

Työnteon taloudellisia kannustimia mitataan tyypillisesti marginaaliveroasteiden ja työllistymisveroasteiden avulla. Efektiivinen marginaaliveroaste liittyy työnteon lisäämisen kannustimiin (ns. intensiivinen marginaali) ja se kertoo, kuinka suuri osa palkan kasvusta menee veroihin ja pienentyneisiin sosiaalietuuksiin. Tulonlisäyksenä on esimerkkilaskelmissa käytetty 100 €/kk efektiivistä marginaaliveroastetta laskettaessa. Työllistymisveroaste puolestaan liittyy nimensä mukaisesti työllistymisen kannustimiin (ns. ekstensiivinen marginaali) ja se kertoo, kuinka suuri osa palkasta menee veroihin ja pienentyneisiin sosiaalietuuksiin työttömän siirtyessä töihin.

$$\text{Marginaaliveroaste, \%} = \frac{\text{Verojen ja veroluonteisten maksujen muutos}}{\text{Bruttopalkan lisäys}} \times 100$$

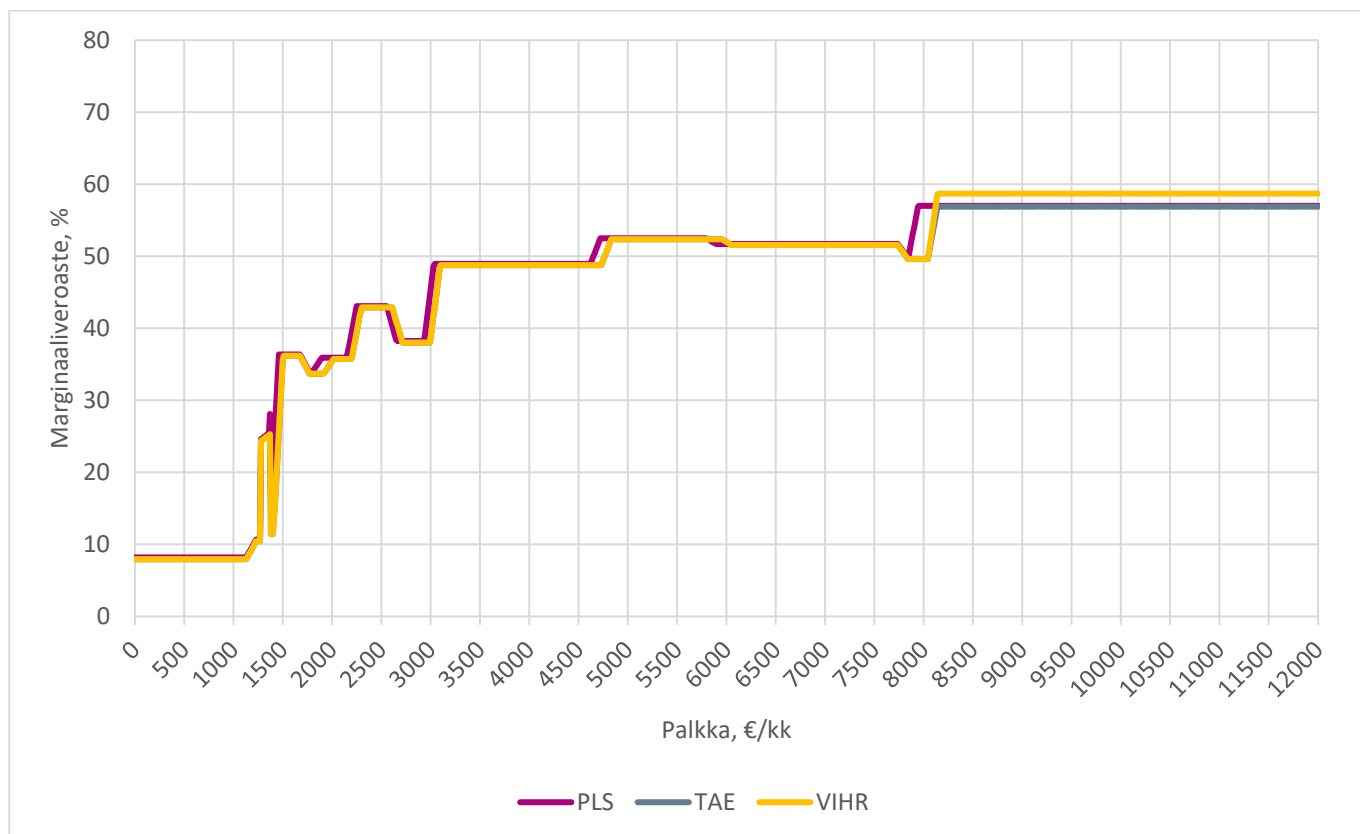
$$\text{Efektiivinen marginaaliveroaste, \%} = \left(1 - \frac{\text{Käytettävissä olevien tulojen muutos}}{\text{Bruttopalkan lisäys}}\right) \times 100$$

$$\text{Työllistymisveroaste, \%} = \left(1 - \frac{\text{Käytettävissä olevien tulojen muutos}}{\text{Bruttopalkka}}\right) \times 100$$

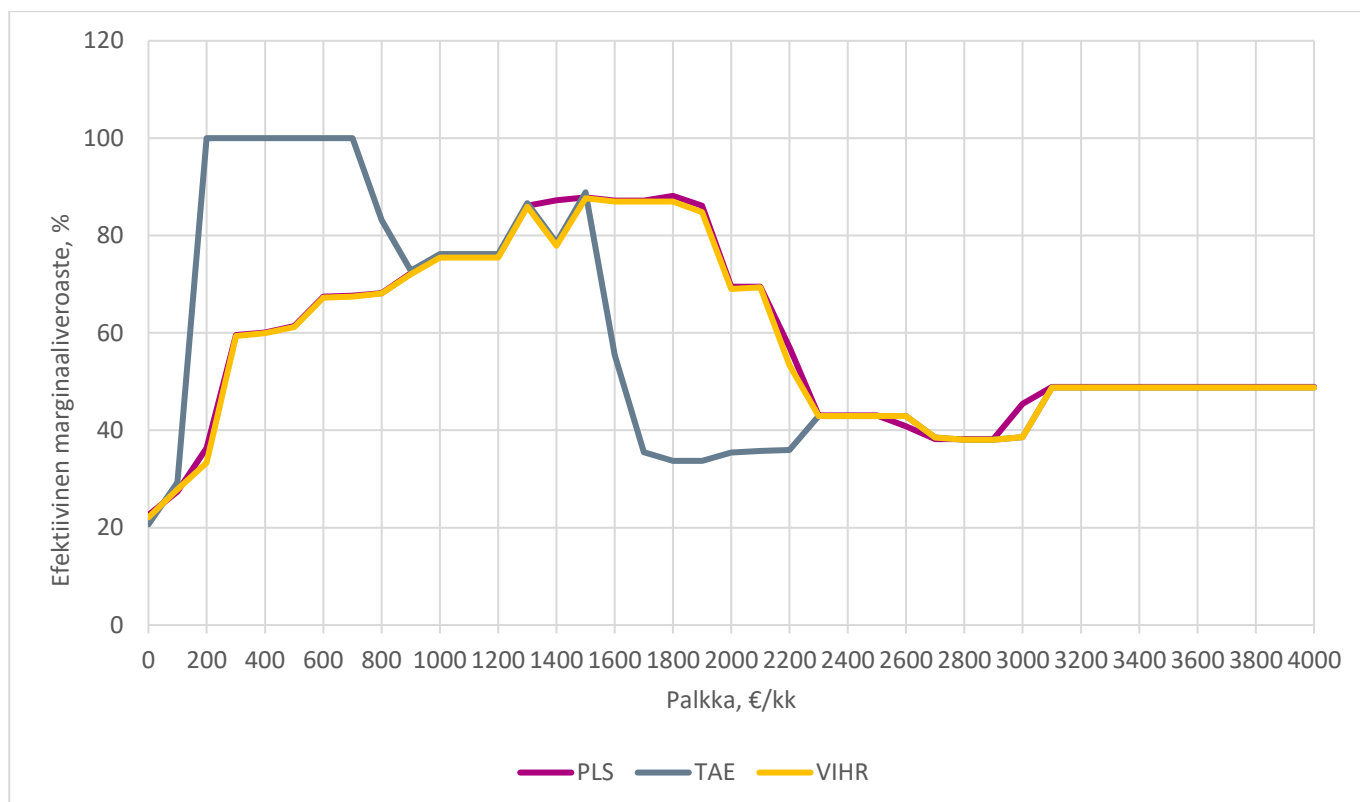
Mitä suuremman arvon mittarit saavat, sitä heikommat ovat työnteon kannustimet. Kannustinloukut liittyvät tilanteisiin, joissa henkilön käytettävissä olevat tulot kasvavat vain hyvin vähän tai eivät ollenkaan työllistymisen tai työnteon lisäämisen myötä. Kannustinloukuille ei ole määritelty virallisia rajoja, mutta työttömyysloukuksi on tutkimuksissa tyypillisesti määritelty tilanne, jossa henkilön työllistymisveroaste on yli 80 % ja tuloloukuksi tilanne, jossa efektiivinen marginaaliveroaste on yli 70 tai 80 %.

Kuvioita tulkittaessa on huomioitava, että kannustinvaikutuksia kuvaavat esimerkkilaskelmat ovat herkkiä taustaoletuksille, jotka liittyvät muun muassa asumiskustannuksiin ja perherakenteeseen.

Kuvio 6.3.1 Marginaaliveroaste eri palkkatasoilla, %-yks.

Kuvio 6.3.2A Työmarkkinatukea saavan työttömän efektiivinen marginaaliveroaste (sovitellun) palkkatulon mukaan, %

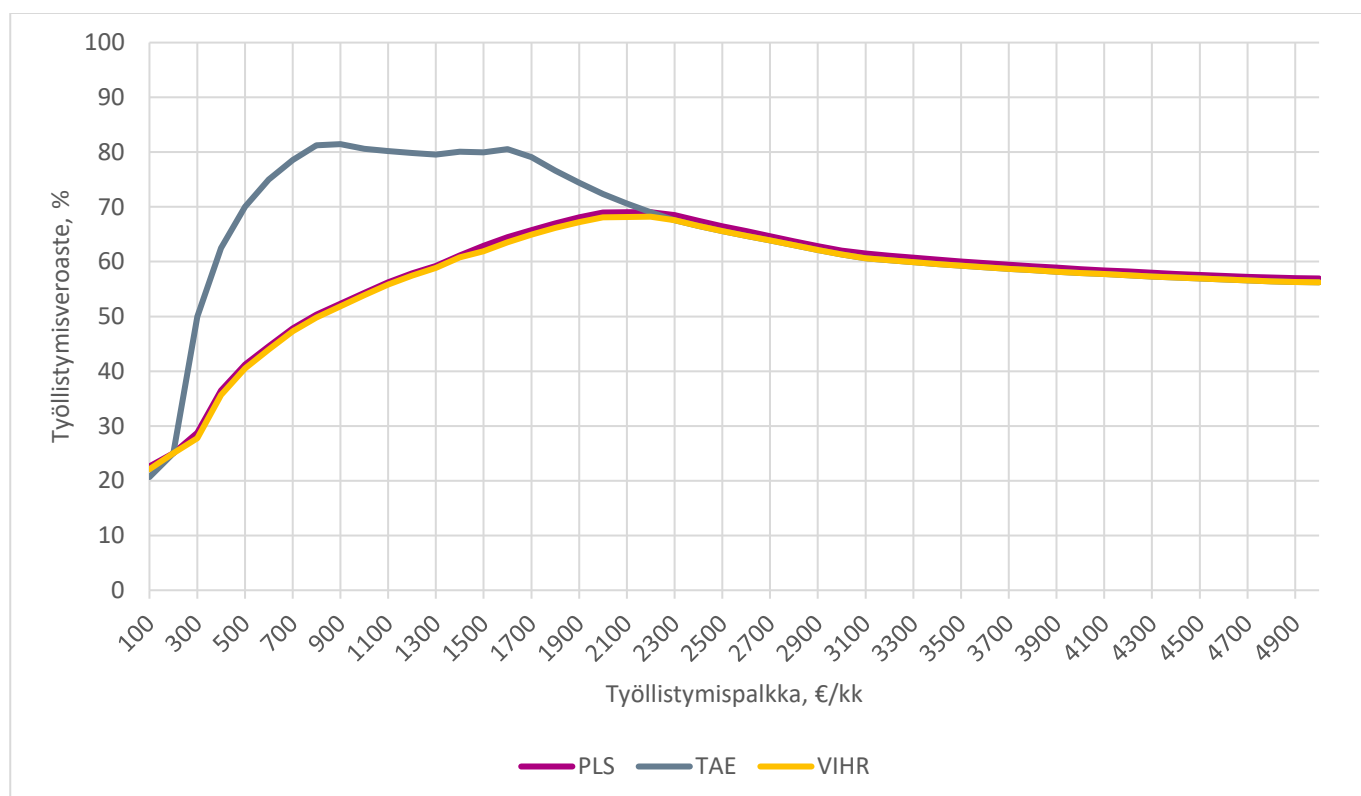

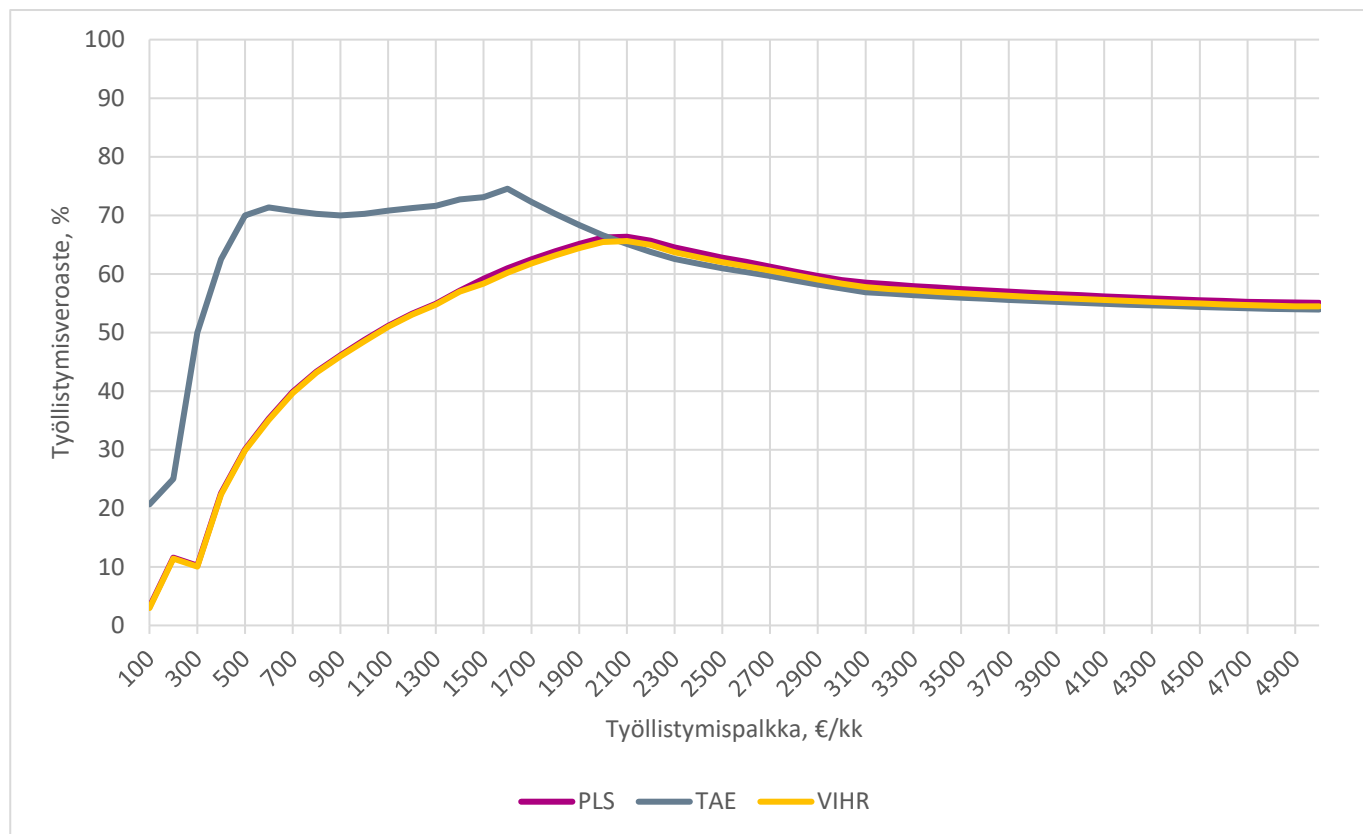
Kuvio 6.3.2B Työmarkkinatukea saavan työttömän efektiivinen marginaaliveroaste (sovitellun) palkkatulon mukaan, %. Vuokra alle enimmäisasumismenon (vuokra 430 €/kk), jolloin henkilö ei ole pysyvän lainsäädännön mukaisessa tilanteessa toimeentulotuen piirissä työttömänä.

Kuvio 6.3.3A Työmarkkinatukea saavan työttömän työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %

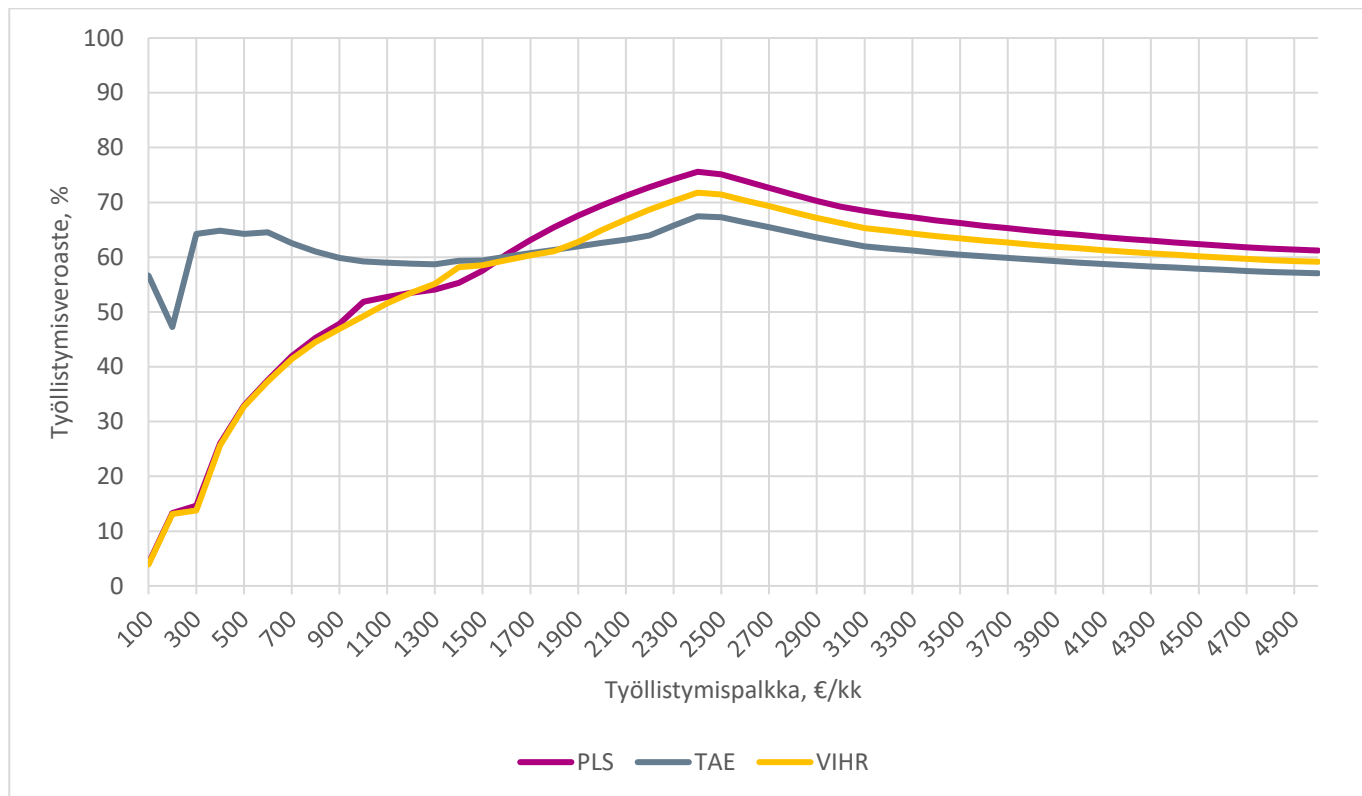
Kuvio 6.3.3B Työmarkkinatukea saavan työttömän työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %. Vuokra alle enimmäisasumismenon (vuokra 430 €/kk), jolloin henkilö ei ole pysyvän lainsäädännön mukaisessa tilanteessa toimeentulotuen piirissä työttömänä.

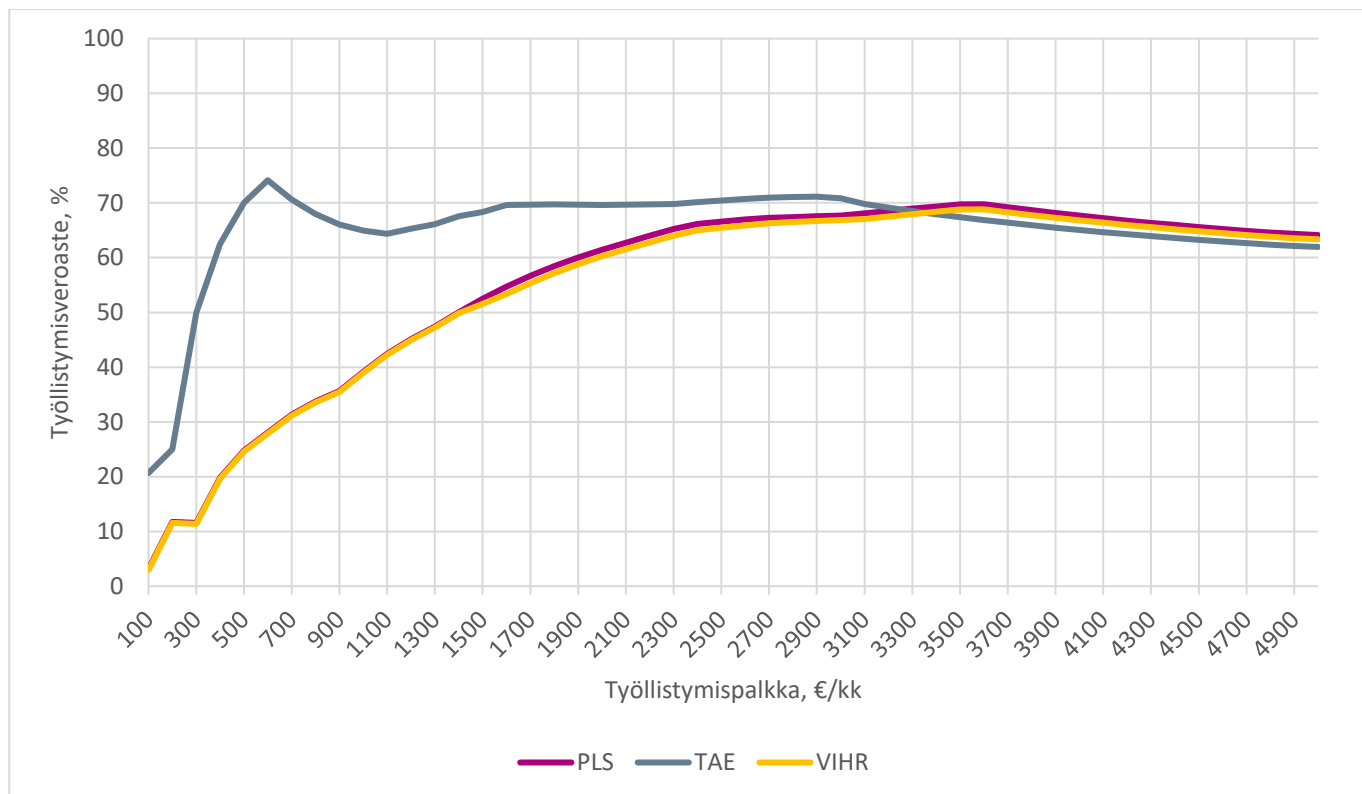
Taulukko 6.3.4 Työmarkkinatukea saavan työttömän työllistymisveroaste (osa-aikatyö -> kokoaikatyö), %

Palkka, €/kk	PLS	TAE	VIHR
700 → 1 400	74,4	81,6	74,3
1000 → 2000	83,7	64,1	82,4
1300 → 2600	71,9	49,9	70,6
1000 → 3000	65,9	51,7	65,1
1500 → 3000	61,1	42,7	60,8
2000 → 3000	48,1	39,3	47,8

Kuvio 6.3.5 Keskimääräistä ansiosidonnaista päivärahaa saavan työttömän työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %

Kuvio 6.3.6 Työmarkkinatukea saavan työttömän yksinhuoltajan työllistymisveroaste eri työllistymispalkkatasoilla, %

7. Tulonsiirtoreformien työllisyysvaikutukset

Tässä luvussa esitetään arvio politiikkamuutosten vaikutuksista työnteon kannustimiin ja työllisyyteen ja edelleen sitä kautta tuloeroihin. Laskelma ei huomioi ns. yleisen tasapainon vaikutuksia. Myöskään välillisten verojen osalta dynaamisia vaikutuksia ei ole arvioitu.

Muistion luvuissa 3-6 sosiaaliturvaan ja henkilöverotukseen kohdistuvien muutosten vaikutukset on arvioitu staattisella mikrosimulointimallilla. Staattinen laskentakehikko soveltuu kohtuullisen hyvin pienten politiikkamuutosten välittömien vaikutusten arviointiin, koska lyhyellä aikavälillä pienten muutosten vaikutus käyttäytymiseen voidaan usein olettaa melko vähäiseksi. Sen sijaan on todennäköistä, että se ei ole riittävä analyysiväline arvioitaessa laajojen, nimenomaan käyttäytymisvaikutuksiin pyrkivien reformien vaikutuksia. On oletettavaa, että tällaisissa tapauksissa staattinen laskelma ali- tai yliarvioi vaikutuksia esimerkiksi tulonjakoon ja kustannuksiin, koska työn vastaanottamisen taloudellisten kannustinten parantaminen vaatii käytännössä aina palkansaajan tulojen nousua suhteessa työttömän tuloihin. Taloustieteellinen kirjallisuus ei kuitenkaan anna yksiselitteistä vastausta näiden käyttäytymisvaikutusten mittaluokasta varsinkaan, jos reformikokonaisuuteen sisältyy paljon erilaisia muutoksia ja ne kohdistuvat eri tavoin eri väestöryhmiin.

Työnteon taloudellisten kannustimien muutosten arvioinnissa käytetään vastaavaa mikrosimulointiin pohjautuvaa menetelmää kuin viime aikoina on käytetty useissa suomalaisissa tutkimuksissa (ks. esim. [Kotamäki 2016](#), [valtiovarainministeriö 2017](#), [Mattila ym. 2017](#) ja [Kärkkäinen & Tervola 2018](#))²⁷.

Menetelmässä keskitytään kokoaikaisten työllisten määrän muutokseen eli ns. ekstensiiviseen marginaaliin eikä ns. intensiiviseen marginaaliin, jolla tarkoitetaan työnteon määrään liittyvää päätöstä töissä ollessa (työtunnit)²⁸. Laskelmassa arvioidaan ensin SISU-mikrosimulointimallilla politiikkamuutosten vaikutus työn vastaanottamisen kannustimiin väestötasolla. Työllistymisveroasteiden laskemiseksi työllistymispalkka estimoidaan regressiomallilla. Tämän jälkeen työllistymisveroasteiden kautta lasketun keskimääräisen työllistymisestä saatavan taloudellisen hyödyn suhteellista muutosta kerrotaan työn tarjonnan joustolla ja työllisten lukumäärällä:

$$\text{Työllisyyden muutos} = \text{työllistymisen kannustimien suhteellisten muutosten keskiarvo} * \text{jousto} * \text{työllisten lukumäärä}$$

Kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa estimoidut työn tarjonnan joustot vaihtelevat paljon (ks. esim. Chetty 2012) eikä suomalaisia tutkimuksia kannustimien vaikutuksesta työllistymistodennäköisyyteen ole tehty kovin paljon (ks. esim. [Kyyrä ym. 2017](#) ja [Jäntti ym. 2015](#)). Koska tulokset myös olennaisesti riippuvat jouston arvosta, arviot esitetään usealla vaihtoehdoisella joustoparametrilla. Oletuksena kuitenkin pidetään jouston arvoa 0,17 pohjautuen [Jäntin ym. \(2015\)](#) julkaisuun.

On huomioitava, että käytettävä keskimääräinen joustoluku voi kuitenkin edustaa huonosti tässä arviossa huomioituja politiikkatoimia ja niiden kohteena olevia väestöryhmiä. Koska kyseessä on kokopäivätyöhön työllistymisen laskennallisia kannustimia hyödyntävä menetelmä, ei laskelma ota myöskään huomioon esimerkiksi osa-aikatyön vastaanottamisen kannustimien muutoksia tai siirtymiä osa-aikatyön ja kokopäivätyön välillä.

²⁷ Menetelmän tarkempi kuvaus ja mm. siihen liittyviä rajoitteita on esitetty [Kärkkäisen ja Tervolan \(2018\)](#) tutkimuksessa. Tässä laskelmassa käytetty menetelmä poikkeaa edellä mainitusta tutkimuksesta mm. siten, että työllistymisveroasteiden laskennassa ei huomioida soviteltua työttömyyspäivärahaa. Kyseisestä tutkimuksesta poiketen työllisyyden muutosta ei myöskään lasketa mikrotasolta, vaan käyttämällä Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen tietoa työllisten lukumäärästä (vrt. [valtiovarainministeriö 2017](#)).

²⁸ Ekstensiivisen marginaalin työn tarjonnan jousto kuvaa työllistymisen kannustinten ja työn tarjonnan välistä suhdetta. Jouston arvo kuvaa siis sitä, kuinka herkästi ihmiset reagoivat kannustimien muutoksiin ekstensiivisellä marginaalilla (työllistymispäätös). Esimerkiksi työn tarjonnan jouston arvolla 0,17 työn vastaanottamisen kannustimien (1-työllistymisveroaste) parantuminen 1 prosentilla lisää työllisyyttä 0,17 prosenttia.

Työllisyyden muutoksen vaikutusta tulonjakoon arvioidaan karkeasti [Kärkkäisen ja Tervolan \(2018\)](#) estimoimalla marginaalivaikutuksella, jonka mukaan työllisyyden paraneminen 10 000 henkilötyövuodella laskee Gini-kerrointa 0,04 %-yksikköä. Tulonjakotarkastelu rajoittuu tässä laskelmassa vain kyseiseen indikaattoriin.

Taulukko 7.1: Poliittikkamuutosten arvioitu vaikutus työllisyyteen ja Gini-kertoimeen vaihtoehtoisilla työn tarjonnan joustoparametreilla

	Työllisten määrän muutos	Gini-kertoimen muutos, %-yksikköä
1. Tuloverotus ja sosiaaliturva¹		
1.1 Jousto: 0 (staattinen)		
TAE-PLS	0	+0,4
VIHR-PLS	0	-0,1
Erotus (VIHR-TAE)	0	-0,5
1.2 Jousto: 0,1		
TAE-PLS	+25 300	+0,3
VIHR-PLS	+15 100	-0,1
Erotus (VIHR-TAE)	-10 200	-0,5
1.3 Jousto: 0,17 (oletus)		
TAE-PLS	+43 000	+0,2
VIHR-PLS	+25 600	-0,2
Erotus (VIHR-TAE)	-17 400	-0,4
1.4 Jousto: 0,35		
TAE-PLS	+88 500	+0,1
VIHR-PLS	+52 800	-0,3
Erotus (VIHR-TAE)	-35 700	-0,4
2. Välilliset verot (staattinen)²		
TAE-PLS	-	-0,0
VIHR-PLS	-	+0,0
Erotus (VIHR-TAE)	-	+0,0

¹ ml. varhaiskasvatusmaksut. Varhaiskasvatusmaksujen osalta arvioissa on huomioitu Taluspolitiikan arviointineuvoston suosituksen mukaisesti, että työnteon kannustimia parantava vaikutus huomioidaan kahden huoltajan perheissä vain toisen puolison osalta (arviolta yli 80 prosenttia varhaiskasvatusmaksuja maksavista perheistä).

² ml. välillisten verojen indeksivaikutukset

Työllisyysvaikutukset eivät pyri kuvaamaan (eivätkä kuvaa) koko talousarvioesityksen tai eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetin vaikutuksia. Työllisyysvaikutukset on huomioitu muistiossa, jotta saman laskentakehikon sisällä pystyttäisiin edes karkeasti arvioimaan tulonsiirtojärjestelmään tehtävien muutosten aiheuttamien kustannusvaikutusten, tulonjakovaikutusten ja työllisyysvaikutusten suhdetta toisiinsa.

Lähteet

- Chetty, R. (2012) Bounds on Elasticities with Optimization Frictions: A Synthesis of Micro and Macro evidence on Labor Supply, *Econometrica*, Vol. 80, No. 3, 969-1018.
- Immervoll, H., Lindström, K., Mustonen, E., Riihelä, M. & Viitamäki, H. (2005): Static Data ageing techniques: accounting for population changes in tax benefit microsimulation models. EUROMOD Working paper No. EM7/05.
- Jäntti, M., Pirttilä, J., & Selin, H. (2015). Estimating labour supply elasticities based on cross-country micro data: A bridge between micro and macro estimates? *Journal of Public Economics*, 127, 8799.
- Kotamäki, M. (2016). Participation Tax Rates in Finland, Earned-income Tax Credit Investigated. Aboa Centre for Economics Discussion Paper No. 107.
- Kyyrä, T., Pesola, H., & Rissanen, A. (2017). Unemployment Insurance in Finland: A Review of Recent Changes and Empirical Evidence on Behavioral Responses. VATT Research Reports 184.
- Kärkkäinen, O. & Tervola, J. (2018). Talouspolitiikan vaikutukset työllisyyteen ja tuloeroihin 2015-2018. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 59/2018.
- Mattila, J., Kotamäki, M. & Tervola, J. (2017). Turning static pessimism to dynamic optimism - An ex-ante evaluation of unemployment insurance reform in Finland. KELA Working papers 124.
- Riihelä, M. (2010). Arvonlisäveroreformien tulonjakovaikutukset. Muistio valtiovarainministeriön verotyöryhmälle 1.2.2010.
- Valtiovarainministeriö (2017). Kannustinloukut ja alueellinen liikkuminen – työryhmän selvityksiä. Kannustinloukkutyöryhmän selvitys, valtiovarainministeriö 3.3.2017.
- Vartia, Y. & Vartia, P. (1979). Liikevaihtoveron korottaminen ja tulojen ostovoima. ETLA keskusteluaiheita no. 33.

Liite 1: Hallituksen esitykset

Talousarvioesityksen osalta laskelmassa huomioitujen vero- ja etuusperusteiden muutokset (ja niihin liittyvät yksittäiset vaikutusarviot) on esitetty yksityiskohtaisesti seuraavissa hallituksen esityksissä:

Sosiaaliturva:

- Indeksisidonnaisten etuuksien jäädytys ja lapsilisät: [HE 75/2023](#)
- Työttömyysturva: [HE 73/2023](#)
- Yleinen asumistuki: [HE 74/2023](#)
- Toimeentulotuki: [HE 58/2023](#)
- Opintotuen huoltajakorotus ja opintolainan valtioneuvoston päätös: [HE 80/2023](#)

Tuloverotus ja työttömyysvakuutusmaksu: [HE 34/2023](#) ja [HE 61/2023](#)

Välilliset verot:

- Jakeluvuorituksen muutokset: [HE 53/2023](#)
- Liikennepolttoaineiden valmisteverojen muutokset: [HE 36/2023](#)
- Alkoholiveron muutokset: [HE 37/2023](#)

Liite 2: Tulokymmenysten alarajat

Tulokymmenysten rajat on muodostettu SISU-mikrosimulointimallissa Tilastokeskuksen tulojakotilastojen tavoin kotitalouden ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulujen mukaisesti. Ekvivalenteja tuloja käyttämällä tulovertailuissa pyritään saamaan eri kokoiset ja rakenteeltaan erilaiset kotitaloudet vertailukelpoisiksi ottamalla huomioon yhteiskulutushyödyt (skaalaedut).

Menetelmässä henkilöiden käytettävissä olevat rahatulot summataan ensin kotitaloukselle, jonka jälkeen kotitalouden yhteenlasketut tulot jaetaan kotitalouden kulutusyksiköiden määrällä käyttämällä OECD:n modifioitua ekvivalenssiskaala, jossa:

- kotitalouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1
- muut yli 13-vuotiaat henkilöt saavat painon 0,5
- lapset saavat painon 0,3 (lapsiksi on määritelty 0–13-vuotiaat).

Tämän jälkeen jokaiselle kotitalouden jäsenelle tulee sama ekvivalentti tulo. Henkilöt järjestetään tämän jälkeen tulojen mukaiseen järjestykseen ja jaetaan kymmeneen yhtä suureen ryhmään. Jokainen kotitalouden henkilö kuuluu siten samaan tulokymmenykseen. Menetelmän takia tuloajat kuvaavat käytettävissä olevien tulojen rajaa yhden hengen kotitaloudelle. Muille kuin yhden hengen kotitalouksille luvut on kerrottava kotitalouden kulutusyksiköiden määrällä (esim. lapsettomalla pariskunnalla luvulla 1,5).

Alla olevassa taulukossa esitetyt tulokymmenysten alarajat kuvaavat pysyvän lainsäädännön simuloinnin mukaista tilannetta.

Tulokymmenysten alarajat

Tulodesiili	Desiilin alaraja, €
1	.
2	17 178
3	20 719
4	24 077
5	27 359
6	30 532
7	33 941
8	37 939
9	43 403
10	53 028